

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Предистражни поступак
(мастер рад)

Ментор:
Проф. др Иван Илић

Кандидат:
Марија Струњаш
М 005/22-0

У Нишу, 2024.године

САДРЖАЈ

I УВОД.....	1
II ПОЈАМ И СТРУКТУРА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА.....	3
III ПРЕДИСТРАЖНИ ПОСТУПАК.....	8
1. Појам предистражног поступка	8
2. Особености предистражног поступка	10
IV ПОКРЕТАЊЕ ПРЕДИСТРАЖНОГ ПОСТУПКА.....	13
1. Кривична пријава	13
2. Други извори сазнања о извршеном кривичном делу	16
V СУБЈЕКТИ ПРЕДИСТРАЖНОГ ПОСТУПКА.....	17
1. Јавни тужилац као субјекат предистражног поступка	18
2. Полиција као субјекат предистражног поступка	19
3. Кривични суд као субјекат предистражног поступка	20
4. Правна лица као субјекти предистражног поступка	21
5. Осумњичени као субјекат предистражног поступка	22
6. Оштећени као субјекат предистражног поступка	28
7. Физичка лица као субјекти предистражног поступка	29
VI ПРОЦЕСНИ ПОЛОЖАЈ ЈАВНОГ ТУЖИОЦА У ПРЕДИСТРАЖНОМ ПОСТУПКУ.....	31
VII ПРОЦЕСНИ ПОЛОЖАЈ ПОЛИЦИЈЕ У ПРЕДИСТРАЖНОМ ПОСТУПКУ.....	35
1. Потражне радње полиције у предистражном поступку	36
2. Доказне радње полиције у предистражном поступку	39
VIII ОДНОС ЈАВНОГ ТУЖИОЦА И ПОЛИЦИЈЕ У ПРЕДИСТРАЖНОМ ПОСТУПКУ.....	43
IX УЛОГА СУДИЈЕ ЗА ПРЕТХОДНИ ПОСТУПАК У ПРЕДИСТРАЖНОМ ПОСТУПКУ.....	47
X ОКОНЧАЊЕ ПРЕДИСТРАЖНОГ ПОСТУПКА.....	50
XI ПРЕДИСТРАЖНИ ПОСТУПАК У УПОРЕДНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ.....	52
1. ПРЕДИСТРАЖНИ ПОСТУПАК У ИТАЛИЈИ	52
2. ПРЕДИСТРАЖНИ ПОСТУПАК У НЕМАЧКОЈ	55
XII ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....	58
XIV ПОПИС КОРИШЋЕНЕ ЛИТЕРАТУРЕ.....	61
XV СУДСКА ПРАКСА.....	65
XVI ОСТАЛА ИСТРАЖИВАЧКА ГРАЂА.....	66
XVII ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ.....	66
XVIII САЖЕТАК.....	67
XIX SUMMARY AND KEY WORDS.....	68
XX БИОГРАФИЈА АУТОРА.....	69

I УВОД

Предистражни поступак, који је по својој природи управни и криминалистички, је посебан неформални поступак који претходи формалном кривичном поступку. Овај посебан поступак, представља законом регулисану делатност овлашћених субјеката чији је циљ да деловањем у овом поступку дођу до одговарајућег степена сазнања о извршеном кривичном делу и учиниоцу, како би се створили услови за покретање кривичног поступка.¹

У првом делу рада, аутор ће се бавити анализирањем начина покретања предистражног поступка. Наиме, реч је о неформалном поступку који не отпочиње доношењем акта формалне природе, већ исти може отпочети на различите начине. Предистражни поступак може почети подношењем кривичне пријаве, непосредним или посредним сазнањем јавног тужиоца о извршеном кривичном делу или уколико полиција проактивним радом открије да је извршено кривично дело за које се гони по службеној дужности.²

Кроз изучавање структуре и самог тока предистражног поступка, аутор ће настојати да приближи и основни циљ предистражног поступка, с обзиром да се овај поступак покреће с циљем расветљења кривичног догађаја до степена основа сумње да је учињено кривично дело за које се гони по службеној дужности, како би се створили услови за покретање кривичног поступка.

У следећем делу рада аутор ће се бавити истраживањем органа предистражног поступка и њихових овлашћења у току поступка, а како је реч о неформалном поступку, већина радњи које овлашћени органи врше су неформалне природе. Реч је о потражним радњама, међутим, када за то постоје разлози, у предистражном поступку се могу вршити и доказне радње, као и радње којима се ограничавају слободе и права лица.

Ради потпунијег и свеобухватнијег приступа проблематици предистражног поступка, аутор ће вршити теоријску и практичну анализу, овлашћења органа кривичног гоњења предистражног поступка, почевши од руководиоца предистражног поступка.

---

¹ С. Кнежевић, Кривично процесно право: посебни део, Центар за публикације Правног факултета, Ниш, 2019, стр. 5

² М. Милошевић, А. Даутбеговић, Кривично процесно право, Факултет за пословне студије и право у Београду, 2014, Београд, стр. 252

Dominus litis предистражног поступка је јавни тужилац, поред њега важну улогу има полиција, а када је реч о представнику суда у овом поступку, законодавац предвиђа овлашћења судије за претходни поступак. Као руководиоца предистражног поступка, по пријему кривичне пријаве, јавни тужилац одлучује о даљем току овог поступка, доношењем одлуке о одбацивању кривичне пријаве, одлагању кривичног гоњења, о покретању кривичног поступка или даљем прикупљању обавештења.³

Када је реч о субјектима предистражног поступка, аутор ће се бавити и истраживањем међусобног односа органа поступка, с обзиром да однос полиције и тужилаштва до највећег изражаја долази у предистражном поступку, узимајући у обзир руководећу улогу јавног тужиоца и његову истовремену зависност од поступања полиције. Доминантна и руководећа улога јавног тужиоца у предистражном поступку, губи на значају у односу јавног тужиоца са полицијом, у прилог томе, говори и чињеница да је реч о два потпуно одвојена органа и да ће службеници полиције приликом поступања ради откривања кривичних дела у овом посебном поступку неретко пре послушати реч свог надређеног, а не поступајућег тужиоца.

Након изучавања предистражног поступка у позитивном законодавству, аутор ће се бавити истраживањем законских решења и регулисања предистражног поступка у упоредном законодавству.

Кроз овај рад аутор ће настојати да концизним изучавањем тока предистражног поступка, субјеката који у њему поступају и радњи које се у њему преузимају, укаже на значај овог посебног, неформалног поступка који претходи формалном кривичном поступку и тиме представља основу за расветљавање кривичних догађаја. Такође, аутор ће настојати да истраживањем узрочно-последичне везе између квантитета и квалитета персоналних и материјалних доказа прикупљених у предистражном поступку и ефикасности кривичног поступка прикаже нова идејна решења прикупљања ових доказа у смислу поштовања принципа законитости и правичности.

---

³ С.Кнежевић, Кривично-процесно право: општи део, Центар за публикације Правног факултета, Ниш, 2015, стр. 10

II ПОЈАМ И СТРУКТУРА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Кривични поступак у Републици Србији регулисан је одредбама Законика о кривичном поступку из 2011.године.⁴ Кривични поступак представља скуп процесних радњи које врше законом предвиђени субјекти.⁵ Почетак кривичног поступка може бити различит у зависности од претходно вршених процесних радњи. На пример, наредба о спровођењу истраге означава почетак кривичног поступка онда када је кривичном поступку претходио предистражни поступак. Потврђивање оптужнице означава почетак кривичног поступка, онда када истом није претходила истрага, док доношење решења о одређивању притвора пре подношења оптужног предлога, означава почетак скраћеног кривичног поступка. Поред ових начина покретања кривичног поступка, имајући у виду одредбе члана 7. ЗКП-а, постоји још један начин који се односи на поступке за изрицање мера безбедности обавезног психијатријског лечења када поступак отпочиње одређивањем главног претреса.

Све радње које субјекти кривичног поступка током истог преузимају, врше се с циљем утврђивања основаности кривичноправног захтева за кажњавање.⁶ При реализацији овог циља субјекти поступка треба да врше правилну примену Кривичног Законика⁷ на конкретан случај, односно да у садејству утврђивања чињеничног стања и правилне примене закона кроз поступак дођу до утврђивања истине.

Овај инструменталан, принудан поступак, јавноправне природе је у основи судски поступак, међутим са реформом ЗКП-а и са увођењем тужилачког концепта истраге кривични поступак *de facto* постаје судско-јавнотужилачки,⁸ с обзиром да је истрага део редовног кривичног поступка и да докази прикупљени у истрази могу бити основ судских одлука.

---

⁴ "Сл.гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС и 62/2021 – одлука УС; У даљем тексту „ЗКП“

⁵ С.Кнежевић,2015,ор.сit,стр.21

⁶ С.Кнежевић,2015, ор.сit.стр.22

⁷ "Сл.гласник РС ", бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019:У даљем тексту „Кривични Законик“.

⁸С.Кнежевић,2015, ор.сit.стр.25

Реформа кривичног процесног законодавства у Републици Србији отпочиње доношењем Законика о кривичном поступку из 2001.године,⁹ а све у циљу повећања ефикасности кривичног поступка.¹⁰ Овом реформом законодавац је имао за циљ да побољша квантитет, односно да скрати временски оквир самог кривичног поступка, при том водећи рачуна да се законским решењима која се тичу квантитета кривичног поступка не изостави квалитет кривичног поступка, односно законитост поступка која обезбеђује поштовање основних људских права и слобода.¹¹ Реформа органа кривичног правосуђа има за циљ да промени структуру и функционалну оријентацију органа кривичног поступка, а све у циљу повећања ефикасности и квалитета њиховог рада.¹² При том у циљу повећања успешности кривичног гоњења неопходно је да се ова реформа односи не само на организациони рад судова и тужилаштва, већ свих органа који учествују у предистражном и кривичном поступку.

Процес реформе кривичног процесног законодавства уводи низ новина, може се рећи да је најрадикалнија међу њима, у кривично законодавство Републике Србије, унета доношењем ЗКП-а из 2011.године, када је улога суда у поступку доказивања минимизирана.¹³ Шире посматрано, уведеним променама наша држава напушта традиционални евроконтинентални тип кривичног поступка и усмерава се ка англосаксонском односно адверзијалном поступку. Након усвојених реформи, улога суда у поступку извођења доказа је минимизирана, дакле на странкама је одговорност за прибављање и извођење доказа, док је суд лишен обавезе истраживања истине о кривичној ствари и налази се у положају старатеља законитости и континуитета кривичног поступка.¹⁴ Док са једне стране долази до минимизирања улоге суда, са друге стране долази до повећања обима овлашћења другог субјекта кривичног поступка, јавног

---

⁹ "СЛ.лист СРЈ", бр. 70/2001 и 68/2002 и "СЛ.Гласник РС", бр. 58/2004, 85/2005, 115/2005, 85/2005 – др.закон, 49/2007, 20/2009 – др.закон, 72/2009 и 76/2010 ;У даљем тексту: ЗКП из 2001.године

¹⁰ С. Бејатовић, Ефикасност кривичног поступка као међународни стандард и реформа кривичног процесног законодавства Србије(норма и пракса), Правни факултет у Крагујевцу у: Наука,безбедност, полиција, вол.20,бр.2,2015,стр.27-53, стр.28

¹¹ Ibid

¹² S. Valery, Criminalistics strategy and trend in criminalistics, Међународни научни скуп „Dani Arčibalda Rajsa“ у: Тематски зборник радова, 2017,vol.1, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd ,стр.123

¹³ С. Бејатовић, 2015, op.cit, стр.27-53

¹⁴В. Ђурђић, Изградња новог модела кривичног поступка Србије на редефинисаним начелима кривичног поступка, у Зборник „Актуелна питања кривичног законодавства(Нормативни и практични аспект)“,Српско удружење за кривично правну теорију и праксу, Београд, 2012, стр.74-78

тужилаштва, што резултира настанком новог типа истраге који се означава као тужилачки концепт истраге.

Тужилачки концепт истраге представља једно од обележја савременог кривичног поступка кога карактерише више одлика. Карактеристике овог концепта истраге су могућност покретања истраге према непознатом учиниоцу, као и чињеница да је најнижи степен вероватноће-основи сумње довољан за покретање истраге. Са друге стране, када је реч о предистражном поступку, најнижи степен вероватноће-основи сумње је такође неопходан за деловање полиције у овом посебном поступку. Дакле, тужилачки концепт истраге карактерише једнаки степен вероватноће-основи сумње као неопходан и за покретање неформалног предистражног поступка и формалног кривичног поступка, односно његове прве фазе-истраге. Такође једна од особености новог концепта истраге је могућност самосталног прикупљања доказа осумњиченог и његовог браниоца.¹⁵ Тужилачки концепт истраге одликује и међусобна сарадња органа поступка.

Структуру кривичног поступка карактерише постојање неколико стадијума, при том свака фаза поступка и поступање у њој децидно су прописани одредбама процесног законодавства. Редовни кривични поступак отпочиње на иницијативу државног органа, јавног тужилаштва или самог оштећеног. Када је реч о оштећеном, он може покренути кривични поступак подношењем приватне тужбе надлежном суду, међутим како би јавни тужилац могао да покрене кривични поступак првенствено је потребно да дође до сазнања да је извршено кривично дело за које се гони по службеној дужности. Деловање јавног тужиоца у овом случају не представља почетак кривичног поступка већ почетак кривичног гоњења.¹⁶

Почетак кривичног гоњења представља прву радњу коју јавни тужилац као руководилац предистражног поступка врши како би дошао до сазнања да ли је извршено кривично дело. Уколико у предистражном поступку тужилац утврди да нема основа за покретање формалног кривичног поступка, јавни тужилац доноси решење о одбацивању кривичне пријаве, у супротном доноси наредбу која означава почетак кривичног поступка, а то је наредба о спровођењу истраге. Овом наредбом отпочиње прва фаза редовног

---

¹⁵ С. Бејатовић, 2015, *op.cit.*, стр.27-53

¹⁶ И. Дузлевски, Н. Пантелић, Приручник за Кривични поступак, „ЈП Службени гласник“, 2020, Београд, стр.25

кривичног поступка, *фаза истраге*. Суштина ове фазе састоји се у прикупљању доказа по основу којих би се утврдило да је оправдано подизање оптужнице.¹⁷ Следећа фаза кривичног поступка је *фаза оптужења*, стратешки посматрано свако претходно поступање у истрази и предистрази треба подвести под законску норму, при том водећи рачуна о јавном интересу али и правичном суђењу и поштујући права окривљеног. Јавни тужилац, уколико постоји оправдана сумња да је осумњичени извршио кривично дело, подиже оптужницу. У даљем току поступка, овако подигнута оптужница подлеже судској контроли, наиме веће позивних судија или ванпретресно веће приступа испитивању подигнуте оптужнице,¹⁸ у ком случају може донети одлуку, тј. решење о обустави поступка. Овакво решење даље, може подразумевати да тужилаштво у својим претходним поступањима у предистражном или истражном поступку није на правилан начин утврдило чињенично стање, на пример није прикупљено довољно доказа, што је случај када се оптужница заснива само на исказу једног сведока, или у друом случају тужилаштво није на правилан начин применило законске одредбе, на пример погрешно је квалификовало кривично дело. Уколико ништа од наведеног није случај, суд потврђује оптужницу. Након фазе истраге и оптужења, улази се у најважнију фазу читавог кривичног поступка, *фазу главног претреса*. Суд првенствено, одржавањем припремног рочишта, врши припреме за главни претрес након чега заказује рочиште за главни претрес. Припреме за главни претрес обухватају одржавање припремног рочишта, одређивање главног претреса и доношење других одлука које се односе на управљање поступком (Члан 344. ЗКП) и треба их схватити једнако озбиљно за исход самог поступка као и главни претрес. Наиме, припреме за главни претрес могу одредити ток доказног поступка, а поред тога неретко се дешава да се у овој фази поступка оптужени одлучи да призна кривично дело, што свакако утиче на одмеравање казне,¹⁹ међутим у пракси се максимално штеди на времену одређеном за припремање главног претреса. Главни претрес је централна фаза и оно што широка јавност сматра суђењем или кривичним поступком.²⁰ У овој фази поступка доминантно је расправно начело, главни претрес отпочиње доношењем решења да се главни претрес одржи (Члан 385.ЗКП). Председник већа отвара заседање, објављује састав

---

¹⁷ Ibid, стр.141

¹⁸ С. Кнећевић, 2015, op.cit, стр.28

¹⁹ И. Дузлевски, Н.Пантелић, op.cit, 2020, стр.347

²⁰ Ibid, стр.365

већа и предмет главног претреса, такође пре него што се отпочне са излагањем странака, неопходно је да суд утврди да су испуњене све процесне претпоставке да се главни претрес држи. Првенствено је неопходно да су присутни председник, чланови већа и записничар, а једнако важно је и присуство лица позваних на главни претрес без којих одржавање главног претреса није могуће (Члан 377. ЗКП). Уводним излагањима странака, која треба да буду што краћа и усредочена само на чињенична стања претходи излагање оптужбе од стране тужиоца, као и изјашњење туженог по питању оптужбе, уколико одлучи да се поводом исте изјашњава. Оптужно или акузаторско начело-терет доказивања је на тужиоцу, уз наглашавање минимизираних улога суда када је реч о извођењу доказа, доминира у доказном поступку. То се јасно види и из самог тока доказног поступка, с обзиром да се након саслушања окривљеног прво изводе докази које је предложио тужилац, затим докази одбране и на крају докази које је одредило веће по службеној дужности или по предлогу оштећеног. У изузетним ситуацијама, овај редослед може бити и другачији (Члан 396.ЗКП). Након објављивања од стране председника већа да је доказни поступак завршен, странке дају своју завршну реч. Завршној речи у већини случајева, одбрана даје већу важност од тужиоца, па завршна реч браниоца окривљеног неретко траје три или четири пута дуже од завршне речи тужиоца.²¹

Доношењем и објављивањем пресуде од стране судећег већа окончава се првостепени кривични поступак.

---

²¹ В. Бељански, В. Делибашић, Ј. Тинтор, Приручник за поступање адвоката у кривичном поступку, Мисија ОЕБС-а у Србији, Београд, 2019.година, стр.90

III ПРЕДИСТРАЖНИ ПОСТУПАК

Предистражни поступак има карактер неформалног поступка у којем кључне активности врше јавни тужилац и полиција, а све с циљем откривања потенцијалног кривичног дела и покретања кривичног поступка.²² Реч је о поступку који претходи првој фази редовног кривичног поступка, истрази.²³

Органи кривичног гоњења у предистражном поступку јесу јавни тужилац, који је руководилац поступка, поред њега важну улогу имају полиција и судија за претходни поступак. Док јавни тужилац одлучује о самом току овог поступка, почевши од одлучивања по кривичној пријави до одлучивања о доношењу наредбе о спровођењу истраге,²⁴ полиција приликом вршења своје дужности у највећем броју случајева преузима потражне (неформалне) радње и дужна је да поступа према налозима јавног тужиоца. Трећи овлашћени субјекат у предистражном поступку је представник суда, судија за претходни поступак који одлучује о ограничењу људских права осумњиченог.²⁵ Сагледавањем ова три органа као и њихових овлашћења недвосмислено се изводи закључак да је њихова међусобна сарадња неопходна за успешно вођење предистражног поступка.

1. Појам предистражног поступка

Предистражни поступак је посебан поступак неформалне природе, који има јасно дефинисани задатак, а то је расветљење кривичног догађаја до степена вероватноће-основа сумње који је неопходан за одлучивање о покретању кривичног поступка. Овај поступак се може покренути искључиво за кривична дела за које се гони по службеној дужности,²⁶ док када је реч о кривичним делима за која се гони по приватној тужби приватни тужиоци сами иницирају покретање кривичног поступка, па се у том случају не води предистражни поступак. Како би органи кривичног гоњења отпочели кривично

---

²² А. Симоновић, Однос јавног тужиоца и полиције у предистражном поступку и истрази у: Безбедност, Београд, 2018, вол. 60, бр. 3, стр. 167-188, стр. 169

²³ И. Дузлевски, Н. Пантелић, 2020, op.cit, стр. 135: у истрази се прикупљају подаци и докази потребни да би се одлучило да ли ће се подићи оптужница или обуставити поступак, она се може водити против лица за које постоје основи сумње да је извршио кривично дело као и против непознатог учиниоца.

²⁴ Реформом процесног законодавства, јавни тужилац је постао руководилац неформалног предистражног поступка и прве фазе редовног кривичног поступка истраге.

²⁵ С. Кнежевић, 2019, op.cit, стр. 19

²⁶ Реч је о „официјалним“ кривичним делима којима се вређа и јавни интерес, па за преузимање гоњења није битна воља оштећеног лица.

гоњење лица, првенствено је неопходно да дођу до сазнања да је извршено кривично дело, с тим у вези предистражни поступак јесте институционални оквир за сазнање кривичног дела.²⁷ Органи кривичног гоњења до сазнања о извршеном кривичном делу могу доћи на основу поднете кривичне пријаве, гласа о извршеном делу, или непосредним сазнањем органа гоњења о кривичном делу. Најчешћи вид сазнања органа гоњења о извршеном кривичном делу и учиниоцу је путем поднете кривичне пријаве.²⁸ Кривичну пријаву подносе државни и други органи, правна и физичка лица, међутим у пракси више од половине кривичних пријава подноси полиција, као државни орган законом обавезан да открива и спречава кривична дела, при том оваква кривична пријава неретко се назива и службена кривична пријава.²⁹ Даљи ток предистражног поступка зависи и од података који су наведени у кривичној пријави, односно да ли путем исте јавни тужилац може да стекне комплетни увид у кривичноправну ствар или је потребно даље прикупљање обавештења, непосредним поступањем јавног тужиоца или посредством других државних органа, првенствено полиције. У циљу потпуног увида у кривично правну ствар руководиоца предистражног поступка може сам прикупљати потребна овлашћења, позивањем грађана у службене просторије, такође може захтевати потребне податке од било ког државног органа, који уколико не поступи по захтеву јавног тужиоца може бити кажњен новчаном казном.³⁰ У дијапазон законских овлашћења којима располаже јавни тужилац током предистражног поступка, убраја се и његово овлашћење да може одложити кривично гоњење ако су за то испуњени законом предвиђени услови, док се поред тога поступак по поднетој кривичној пријави може окончати и одбацивањем исте, а који разлози су децидно побројани у члану 283. и члану 284. ЗКП-а из 2011.године.³¹

Предистражни поступак је веома сложен и комплексан поступак, прожет различитим поступањима државних органа у циљу прибављања доказа о извршеном кривичном делу. У том смислу комплексност поступка произилази и из разлога

---

²⁷ С.Кнежевић,2019, *op.cit.*стр.6

²⁸ И. Дузлевски, Н. Пантелић,2020,*op.cit.*,стр.26;Статистички податак: у 2018.години највећи број кривичних пријава поднет је од стране полиције и то против 72.456 лица, од стране других државних органа против 4.218, од стране оштећених лица против 214 лица.

²⁹ *Ibid*,стр.22

³⁰ *Ibid*,стр.24

³¹ "Сл.гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - одлука УС и 62/2021 – одлука УС

непостојања стандардизованих поступака испитивања персоналних извора доказа,³² већ се они могу разликовати у сваком сегменту. Полиција приликом испитивања осумњичених лица у предистражном поступку треба да располаже искуством, добрим приступом, изузетним вештинама, као и добром методологијом рада како би обезбедила потпуне и истините податке и информације о извршеном кривичном делу и његовом учиниоцу. Недвосмислено се изводи закључак да овај сегмент поступања органа гоњења у предистражном поступку није у довољној мери изучаван, из ког разлога захтева даља истраживања у циљу унапређења техника и вештина испитивања персоналних извора доказа, који поред материјалних доказа који су незаменљиви али често тешко доступни, имају несумњив значај за расветљење кривичног догађаја.

Предистражни поступак може претходити и скраћеном кривичном поступку,³³ у ком случају поступајући јавни тужилац може пре него што донесе одлуку о даљем кривичном гоњењу лица да преузме одређене доказне радње и да након тога одбаци кривичну пријаву или поднесе оптужни предлог. Једна од карактеристика предистражног поступка јесте *de jure* руководство јавног тужиоца и *de facto* руководство полиције, која преузима све потражне и доказне радње, док код предистражног поступка који претходи скраћеном кривичном поступку то није случај, с обзиром да се у овом типу предистражног поступка преузимају доказне радње које су у искључивој надлежности јавног тужиоца.³⁴

2. Особености предистражног поступка

Предистражни поступак као посебан поступак има особености и карактеристике од којих се неке односе на природу, а неке на задатак поступка, најистакнутије особине којима се опредељују детерминанте овог поступка су следеће:

- Предистражни поступак је *неформални поступак* који не отпочиње актом формалне природе, већ може отпочети на различите начине, подношењем

---

³² З. Ивановић, В. Баић, О. Лаић, Научни приступ анализи прибављања личних доказа у предистражном поступку; у: Тематски зборник радова, Криминалистичко-полицијска академија, 2017, Београд, стр.11

³³ Према чл.499 ЗКП-а, скраћени кривични поступак се покреће на основу оптужног предлога јавног тужиоца или на основу приватне тужбе, када постоји оправдана сумња да је одређено лице извршило кривично дело.

³⁴ В.Ђурђић, Контрола јавнотужилачке истраге(са посебним освртом на Кривични поступак у Србији) јавно тужилаштво и полиција: изазови тужилачке истраге, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, 2017, Београд, стр.147

кривичне пријаве, непосредним сазнањем јавног тужиоца о извршеном кривичном делу, проактивним радом полиције и на други начин.³⁵

- Предистражни поступак је по својој природи *управни и криминалистички*, поред тога представља институционални оквир за стварање законских претпоставки за покретање формалног кривичног поступка.³⁶
- Предистражни поступак је изузетно *сложен и комплексан поступак*. Комплексност овог поступка произилази из природе и сврхе самог поступка, затим форме радњи које се у њему врше, и положаја надлежних органа у поступку. Сложености поступка посебно доприноси непотпуно уређен положај органа гоњења, с обзиром да је реч о два потпуно одвојена органа и то тужилаштва као самосталног државног органа и полиције као органа у саставу Министарства унутрашњих послова, који приликом поступања у предистражном поступку као надређеног поред јавног тужиоца има и свог руководиоца органа.
- *Докази* које је прикупила полиција својим деловањем у предистражном поступку могу бити коришћени у редовном кривичном поступку, и као *основ судских одлука*, уколико су прикупљени у складу са одредбама закона, што прописује члан 287.став 2. ЗКП-а.³⁷
- *Основни материјални услов* за вођење предистражног поступка и истраге је исти,³⁸ оба се покрећу када постоје *основи сумње* да је одређено лице извршило кривично дело, због чега се предистражни поступак неретко у теорији дефинише као „врста истраге“.³⁹
- *Dominus litis* предистражног поступка *de jure*, јесте *јавни тужилац*, међутим *de facto* све потражне и доказне радње током поступка преузима *полиција*, па као једну од особина предистражног поступка треба навести и непотпуно

---

³⁵ М.Милошевић, А.Даутбеговић, 2014, op.cit, стр.252

³⁶ С.Кнежевић, 2019, op.cit.стр.5

³⁷ А.Бошковић, Р. Рисимовић, Основне карактеристике новог Законика кривичног поступка из 2011.године у: Супротстављање савременом организованом криминалу и тероризму, IV књига, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2012, стр.216.

³⁸ Ibid

³⁹ М.Шкулић, Кривично процесно право, дванаесто измењено и допуњено издање, Правни факултет Универзитет у Београду, Београд, 2020, стр.302

уређену руководећу улогу јавног тужиоца, одакле проистиче и конфузан међусобни однос ова два органа.⁴⁰

- Репрезент судске власти у предистражном поступку је *судија за претходни поступак*, његова примарна функција у поступку неформалне природе који претходи формалном кривичном, је *заштита људских права*, односно заштита уставних слобода и права осумњиченог, он доноси одлуке које се тичу притвора осумњиченог, одлучује по приговорима на одлуке поступајућег тужиоца и слично.⁴¹
- Предистражни поступак је по свим наведеним одликама *еквивалент ранијем преткривичном поступку*, међутим иако се сада поима као неформални поступак, он је у свим својим сегментима формалнији од ранијег преткривичног поступка.⁴²

---

⁴⁰ Г. Илић, Предистражни поступак кроз однос јавног тужиоца и полиције и праксу судова у: јавно тужилаштво и полиција: изазови тужилачке истраге, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, 2017, Београд, стр.19

⁴¹ С.Бркић, Т. Бугарски, Кривично процесно право II, Правни факултет у Новом Саду, 2021, Нови Сад, стр.81

⁴² Г.Илић, Предистражни поступак кроз однос јавног тужиоца и полиције и праксу судова, 2017, Београд, op.cit.стр.19

IV ПОКРЕТАЊЕ ПРЕДИСТРАЖНОГ ПОСТУПКА

Аутор је у претходном делу рада већ појаснио начине покретања предистражног поступка, са нагласком да је за покретање предистражног поступка неопходно да органи гођења првенствено стекну сазнање о извршеном кривичном делу, па ће у наредном делу рада више говорити о изворима путем којих органи гођења долазе до сазнања да је кривично дело изршено.

1. Кривична пријава

Најчешћи извор сазнања о извршеном кривичном делу и извршиоцу је кривична пријава. Кривичну пријаву подноси свако лице, физичко и правно, сви државни органи који стекну сазнање о извршеном кривичном делу за које се гони по службеној дужности, а за која стекну сазнања да су извршена. Наиме чл.280 ЗКП-а прописује ко подноси кривичну пријаву,⁴³ и за која кривична дела. Сходно наведеном члану ЗКП-а постоји дилема да ли је реч о моралној обавези или стриктној законској норми која прописује законску обавезу пријављивања официјалних кривичних дела од стране лица побројаних у законској норми. Док се са друге стране Кривични законик прецизно дефинише у којим све случајевима непријављивање дела представља кривично дело.⁴⁴ Суштински посматрано за разлику од ранијих законских решења, када су постојале и добровољне и обавезне кривичне пријаве, данас су у начелу све кривичне пријаве добровољне, уколико изузмемо кривичне пријаве за најтежа кривична дела (за пријављивање ових дела Кривични законик прецизно дефинише да њихово непријављивање представља кривично дело) и кривичне пријаве које подnose државни органи у оквиру обављања своје професионалне делатности.

Кривична пријава представља иницијални акт кривичног гођења лица, она има изузетну важност за кривично гођење с обзиром да путем ње органи гођења долазе до сазнања о извршеном кривичном делу, након чега могу преузети прву радњу у

---

⁴³ Чл.280 ЗКП-а: „ Државни и други органи, правна и физичка лица пријављују кривична дела за која се гони по службеној дужности, о којима су обавештена или за њих сазнају на други начин под условима предвиђеним законом или другим прописом.“

⁴⁴ Видети: чл.332 Кривичног законика (Sl. glasnik RS", br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019)

предистражном поступку.⁴⁵ Кривична пријава се може поднети усменим, писменим путем или било којим другим доступним средством, на пример телефоном, позивом, поруком или на други начин, па с тога кривичне пријаве можемо поделити на усмене, писмене и пријаве поднете на други начин.⁴⁶ Кривична пријава може бити поднета на било који начин који је лицу које пријављује дело у том тренутку доступан. Сходно наведеном, кривична пријава не мора имати задовољавајућу форму нити тачно прописане елементе, што је предност с обзиром да би формализовање кривичне пријаве могло да угрозу њену сврху као иницијалног акта, а то је иницирање кривичног гоњења лица, односно покретање предистражног поступка.⁴⁷

За предистражни поступак није од значаја ко је подносилац кривичне пријаве. То може бити лице оштећено извршеним кривичним делом, али и свако друго лице или државни орган, чак је и улога оштећеног лица занемарљива у предистражном поступку, с обзиром да јавни тужилац руководи истим и преузима све потребне радње, док треће лице као подносилац пријаве неће бити ни обавештено о исходу предистражног поступка.⁴⁸

Кривична пријава није акт формалне природе, нема законом прописане елементе и њена искључива сврха је да иницира предистражни поступак, с тога она може бити и анонимна, па због свега наведеног она не производи директно процесноправно дејство и њен подносилац њоме не може располагати, на пример не може је повући.⁴⁹

Кривичне пријаве које подnose државни органи, односно у највећем броју случајева полиција, неретко се означавају *службеним кривичним пријавама*. Када је реч о кривичним пријавама поднетим од стране државних органа њих подnose сви државни органи који својим радом у различитим секторима дођу до сазнања да је извршено кривично дело, то може бити порески, царински, инспекцијски,⁵⁰ или било који други орган.

---

⁴⁵ М. Воштинић, Кривична пријава, теоријски и практични аспекти у „Безбедност“: часопис министарства унутрашњих послова РС, Београд, година LXV1/2023, стр.122

⁴⁶ М.Шкулић, 2020, *op.cit*, стр.305

⁴⁷ М.Воштинић, 2023, *op.cit*, стр.123.

⁴⁸ *Ibid*, стр.124.

⁴⁹ М.Воштинић, 2023, *op.cit*, стр.125

⁵⁰ М. Милошевић, А. Даутбеговић, Кривично процесно право, Факултет за пословне студије и право у Београду, 2014. година, Београд, стр.255

Најчешћи иницијални акт предистражног поступка јесу управо кривичне пријаве поднете од стране полиције. Полиција након прикупљања потребних обавештења приступа састављању кривичне пријаве, највише података углавном, овај орган прикупи на основу информативних разговора, односно на основу изјава узетих од грађана, при том, приликом састављања кривичне пријаве полиција не уноси ове изјаве, али прилаже сва друга документа која могу бити од значаја за вођење поступа попут фотографија, предходно сачињених службених белешки и слично.⁵¹

Поред полиције, као државног органа задуженог за пријављивање свих кривичних дела уколико својим радом дођу до сазнања да су иста извршена, за покретање предистражног поступка од великог значаја су и кривичне пријаве које подноси пореска полиција за пријављивање пореских кривичних дела.⁵² Наиме, како би открила ову врсту кривичних дела, пореска полиција има готово идентична овлашћења у предистражном поступку као што има полиција, сем појединих радњи, као што су доказне радње које може преузимати у изузетним случајевима и уз присуство полицијских службеника, када је реч о кривичној пријави исту најчешће подносе порески инспектори.⁵³

Поред пореске полиције, као иницијатори предистражног поступка и органи гоњења овлашћени на преузимање великог броја радњи у предистражном поступку поступају и Безбедносно-информативна агенција и Војнобезбедносна агенција. Безбедносно-информативна агенција ради откривања и гоњења учинилаца најтежих кривичних дела у предистражном поступку користи оперативне методе и оперативнотехничка средства, док Војнобезбедносна агенција може обављати све посебне доказне радње у циљу откривања кривичних дела, која се налазе у њеној надлежности.⁵⁴

Кривична пријава се разликује по већини својих особености од извора сазнања за кривична дела која се гоне по приватној тужби. Као једна од најјучљивијих разлика у односу на приватну тужбу јесте да приватна тужба за разлику од кривичне пријаве

---

⁵¹ И. Дузелски, Н. Пантелић, 2020, *op.cit.*, стр.32

⁵² В. Јовић, Делатности органа предистражног поступка и њихов утицај на казнену политику у: Казнена политика као инструмент државне политике на криминалитет, Универзитет у Бања Луци, 11-12.април, 2013. година, Бања Лука, стр.213: „У пореска кривична дела спадају дела која као могућу последицу имају потпуно или делимично избегавање пореза, сачињавање или фалсификовање документа од значаја за опорезивање, угрожавање наплате пореза и пореске контроле и друге незаконите радње“.

⁵³ В. Јовић, 2013, *op.cit.*, стр.213

⁵⁴ *Ibid.*, стр.212

производи процесно дејство и њено подношење је везано роком. Кривична пријава се разликује и од предлога за гоњење по томе што предлог за гоњење може поднети само оштећено лице, као и по томе што тужилац не може покренути поступак изостанком предлога за гоњење. Са друге стране кривична пријава може бити везана једино роком застарелости кривичног гоњења, поред тога јавни тужилац може покренути предистражни поступак и у случају да није поднета кривична пријава, посредством других извора сазнања.⁵⁵

2. Други извори сазнања о извршеном кривичном делу

Поред кривичне пријаве као најчешћег извора сазнања о извршеном кривичном делу, јавни тужилац и на друге начине може доћи до података о извршеном кривичном делу. Орган гоњења може и сам непосредно, у било које време и на било ком месту да присуствује самом извршењу кривичног дела, то је веома редак случај али ипак не треба изоставити ни тај начин непосредног сазнања, који је у суштини могућ. Када је реч о непосредном сазнању јавног тужиоца о извршеном кривичном делу, већа је могућност да обављањем своје професионалне делатности дође до такве информације. На пример, то се може догодити приликом рада и комуникације са окривљеним. Јавни тужилац у току поступка долази у контакт са окривљеним у различитим процесним ситуацијама, на пример у току преговора за закључење споразума, као и у току увиђаја или главног претреса. Такође, некада извор сазнања може бити и флагрантно кривично дело, као и било која друга процесна радња коју он изводи или којој присуствује.⁵⁶

Поговарање о извршеном кривичном делу настаје када лице уместо испуњења своје обавезе пријављивања кривичног дела подношењем кривичне пријаве надлежном органу, своје сазнање о извршеном делу и учиниоцу преноси другом лицу, које даље може пренети другом лицу и тако у ланцу преношења информација, сада битно измењена информација долази до јавног тужиоца. Поред гласа о извршеном делу, јавни тужилац може сазнати информације и путем средстава јавног информисања, телевизије, друштвених мрежа или на други начин. У сваком од наведених случајева када јавни тужилац сазнаје о извршеном кривичном делу, када није поднета кривична пријава, јавни

---

⁵⁵ С. Бркић, Кривично процесно право II, четврто измењено и допуњено издање, Правни Факултет у Новом Саду, 2016, Нови Сад, стр.37.

⁵⁶ С. Бркић, 2016, op.cit. стр.38

тузилац било позивањем грађана или својим ангажовањем на други начин, било преузимањем радњи посредством других државних органа најчешће полиције, проверава податке о евентуалном кривичном делу, како би у случају да је извршено кривично дело могао да отпочне кривично гоњење лица.⁵⁷

V СУБЈЕКТИ ПРЕДИСТРАЖНОГ ПОСТУПКА

Субјекти у предистражном поступку могу бити и физичка и правна лица, када је реч о правним лицима то могу бити органи гоњења, затим и сваки други орган у функцији пријављивања кривичних дела или као орган који поступа по налозима поступајућег тужиоца. Са друге стране физичка лица се у предистражном поступку могу јавити у улози осумњиченог, ухапшеног, оштећеног или у функцији грађана од којих полиција или тужилаштво прикупљају обавештења неопходна за вођење поступка, такође физичка као и правна лица могу бити носиоци функције пријављивања кривичних дела.⁵⁸

Субјекти предистражног поступка се могу разврстати према различитим критеријумима. Према форми делатности које врше у поступку, субјекти поступка се могу поделити на следећи начин:

- У прву врсту убрајају се субјекти који подносе кривичне пријаве, у ту групу се сврстава полиција, сваки други државни орган који у оквиру свог рада сазна за извршено дело, и за исто поднесе кривичну пријаву, а из реда физичких лица, у ову групу се сврстава и сваки грађанин као подносилац кривичне пријаве.
- У другу врсту субјеката сврставају се сви они субјекти који на било који начин учествују у предистражном поступку, на пример тако што пружају било какве информације о кривичном делу и учиниоцу којим располажу, као допринос за што брже и ефикасније откривање дела и учиниоца.
- Трећу врсту субјеката предистражног поступка чине органи гоњења, односно државни органи који у оквиру своје професионалне делатности преузимају потражне и доказне радње, у ту групу се сврставају полиција и јавни тужилац.

---

⁵⁷ Ibid.стр.54

⁵⁸ З. Павловић, Кривично процесно право II, друго допуњено издање, Универзитет Привредна академија у Новом Саду, 2015, Нови Сад,стр.30

- У четврту врсту субјеката убрајају се органи предистражног поступка који руководе истим и одлучују о његовом покретању, у ову врсту субјеката према одредбама позитивног законодавства које то питање прецизно дефинише убраја се јавни тужилац, као руководиоца предистражног поступка.⁵⁹

Аутор ће све субјекте предистражног поступка разврстати и према условљености предистражног поступка њиховим присуством, у циљу извођења закључка да ли у одсуству тог субјекта предистражни поступак може да се води.

1.Јавни тужилац као субјекат предистражног поступка

Јавни тужилац као државни орган и орган кривичног гоњења у предистражом и кривичном поступку, има доминирајућу и руководећу улогу у предистражном поступку, која је и према ранијим законским решењима предвиђена када је реч о његовим овлашћењима у преткривичном поступку. Међутим, важећи ЗКП пружајући могућност да јавни тужилац врши радње и из надлежности полиције, додатно наглашава доминантну и руководећу улогу јавног тужиоца као субјекта предистражног поступка.⁶⁰

Јавни тужилац координира рад свих субјеката предистражног поступка, почевши од полиције којој може наложити преузимање било које радње и контролисати сваку радњу коју полиција изврши. Поред полиције јавни тужилац може предлагати преузимање радњи које сматра учинковитим за расветљење кривичног догађаја и судији за претходни поступак, на пример може му предложити да изда налог полицији да обави одређену радњу, да изврши лоцирање места са којег се обавља комуникација,⁶¹ или било коју другу радњу којом се органишава право на приватност, уколико сматра да је то неопходно за предистражни поступак. Поред координирања и сарадње са државним органима, јавни тужилац је у непосредном контакту и са свим другим субјектима предистражног поступка, па тако он може непосредно прикупљати обавештења од грађана, може се обраћати било ком правном лицу ради добијања потребних информација, саслушати осумњиченог и слично.⁶²

---

⁵⁹ С.Кнежевић, 2019, op.cit, стр.9

⁶⁰ М. Шкулић, 2020, op.cit, стр.312

⁶¹ Ibid

⁶² Ibid

Према критеријуму условљености предистражног поступка присуством субјеката у поступку, јасно је да се исти не може спровести без руководеће функције јавног тужиоца, па се он сврстава у обавезне субјекте поступка.

2.Полиција као субјекат предистражног поступка

Полиција је орган Министарства унутрашњих послова, службеник тог органа или службеник одговарајућег иностраног органа који, у складу са међународним правом и ЗКП-ом, преузима радње на територији Републике Србије, на њеном броду и ваздухоплову, као и други државни орган са полицијским овлашћењима.⁶³ У смислу одредби члана 3. Закона о Полицији,⁶⁴ полиција представља организован начин обављања законом одређених послова и чине је полицијски службеници, који у обављању својих полицијских и унутрашњих послова штите безбедност грађана и имовине. Полиција као државни орган и орган који *de facto* руководи предистражним поступком преузима све оперативне радње које спадају у њен домен овлашћења, поред тога полиција када јој је то поверено, може спроводити и доказне радње. О значају доказних радњи које овај субјекат предистражног поступка спроводи у ситуацијама када је на то овлашћен, говори чињеница да се исти могу употребљавати у кривичном поступку, уколико су ове радње спроведене на начин прописан законом.⁶⁵

Овај субјекат предистражног поступка је носилац функције расветљавања кривичних дела и проналажења њихових учинилаца,⁶⁶ и његова основна дужност је шире посматрано превенција криминалитета и заштита друштва од криминалитета. Полиција, у смислу одредби чл.4. Правилника о начину обављања појединачних полицијских послова,⁶⁷ обављањем полицијских послова и радњи прописаних законом, развија превенцију криминалитета кроз сарадњу са грађанима и другим субјектима заједнице. У оквиру обављања своје професионалне делатности, полиција својим радом долази до сазнања да је извршено кривично дело и подноси кривичну пријаву са прикупљеним обавештењима, фотографијама и осталим материјалом. О важности овог субјекта за предистражни

---

⁶³ С. Бркић, Кривично процесно право II, Правни факултет у Новом Саду, 2013. година, Нови Сад, стр.36

⁶⁴ „Сл.гласник РС“, бр.6/2016, 24/2018 I 87/2018

⁶⁵ З. Павловић, 2015, op. cit, стр.39

⁶⁶ Ibid, стр.38

⁶⁷ „Сл.гласник РС“, бр.63/2018 I 72/2018

поступак сведоче статистички подаци који говоре у прилог томе да су кривичне пријаве поднете од стране овог субјекта најчешћи иницијални акти предистражног поступка.

Према критеријуму обавезности присуства за разврставање субјеката поступка, полиција је обавезан субјекат предистражног поступка који поседује потребан стручан кадар као и опрему неопходну за ефикасно спровођење радњи које имају за циљ расветљавање кривичног догађаја. Полиција као самостални државни орган велики број радњи преузима самостално, док са друге стране постоји одређени број радњи које може преузимати у сарадњи са правосудним органима. У надлежност правосудних органа убраја се и контрола рада полицијских службеника, у циљу сузбијања незаконитог поступања од стране овог органа, који је први на линији у борби против криминалитета. Сагледавано шире, на нивоу Европске уније, контрола рада полицијских органа поред непосредне контроле од стране правосудних органа подлеже и контроли институција попут Европског суда за људска права, Комитета за превенцију тортуре, Комесара за људска права при Савету Европе, на који начин се успоставља потпунији вид контроле рада полицијских службеника.⁶⁸

3.Кривични суд као субјекат предистражног поступка

3.1 Судија за претходни поступак

Кривични суд у предистражном поступку представља судија за претходни поступак. У овој фази кривичног гоњења учинилаца кривичних дела, улога суда је сведена на одлучивање о ограничењу уставних права и слобода осумњиченог.⁶⁹ Све радње које се тичу ограничења права слободе осумњиченог, као што је одређивање притвора, задржавања осумњиченог, подразумевају доношење одлуке од стране судије за претходни поступак, било његовим одлучивањем о предлогу тужиоца, било одлучивањем по жалбама на рад јавног тужиоца, када је реч о радњама којима се ограничавају основна људска права.

Према критеријуму обавезности присуства у предистражном поступку за његово спровођење, присуство судије за претходни поступак у предистражном поступку у коме

---

⁶⁸ Smith G., Every complaint matters: Human Rights Commissioner's opinion concerning independent and effective determination of complaints against the police, *International Journal of Law, Crime and Justice* 38 59-74, School of Law, University of Manchester, UK, 2010.,стр.60

⁶⁹ С. Бркић,2013,op.cit, стр.64

долази до ограничења права, спровођења појединих доказних радњи и других радњи условљених овлашћењима судије за претходни поступак, је обавезно.

4.Правна лица као субјекти предистражног поступка

4.1 Државни органи и друга правна лица

Државни и други органи, правна лица пријављују кривична дела за која током свог рада сазнају, или су обавештена о њима или сазнају о њима на било који други начин, на начин и под условима предвиђеним законом или другим прописом.⁷⁰ Поред полиције као државног органа у оквиру чије делатности се подразумева откривање кривичних дела и њихових учинилаца, као и подношење кривичне пријаве поткрепљене свим потребним документима и од других државних органа, поготово оних који имају слична овлашћења и делатности као полиција, се очекује да олакшају рад органа гоњења пријављивањем дела. Државни и други органи подношењем кривичне пријаве која ће бити образложена и употпуњена доказима, са навођењем „трагова кривичних дела“,⁷¹ потпомажу рад органа гоњења, тако што исти усмеравају и на тај начин доприносе успешном спровођењу поступка. Државни и други органи поред тога што се у предистражном поступку могу јавити као носиоци функције пријављивања кривичних дела, могу и на други начин да буду укључени у предистражни поступак. Наиме као субјекти предистражног поступка они су дужни да поступе по сваком захтеву јавног тужиоца, што ако не учине јавни тужилац може обавестити надлежног руководиоца тог органа, па и надлежног министра, Владу или надлежно радно тело Народне скупштине (Члан 44. ЗКП). У крајњем случају уколико државни орган не поступи по захтеву јавног тужиоца против лица које сматра одговорним за непоступање по његовом захтеву, у оквиру тог државног органа, може бити покренут и дисциплински поступак и може бити новчано кажњен казном до 150.000,00 динара.⁷²

Иако се државни и други органи могу наћи и у функцији подносиоца кривичне пријаве и у функцији пружања потребних обавештења и поступања према захтеву надлежног тужиоца, њихово присуство у предистражном поступку није обавезно и исти се

---

⁷⁰ И. Дузлевски, Н. Пантелић, 2020, op.cit, стр.19

⁷¹ М. Шкулић, 2020, op.cit, стр.305

⁷² Ibid

може водити и у њиховом одсуству уколико немају сазнања о извршеном делу и не располажу информацијама корисним за спровођење поступка.

5. Осумњичени као субјекат предистражног поступка

Осумњичени је лице према коме је, због постојања основа сумње да је учинио кривично дело, надлежни државни орган у предистражном поступку преузео радњу прописану ЗКП-ом, као и лице против кога се води истрага (Члан 2.ЗКП).

Осумњичени током предистражног поступка, као и окривљени током кривичног поступка има три основна права чије задовољење је неопходно, како би предистражни поступак био кохерентан правичном поступку. Реч је о праву да се сматра невиним док се његова кривица не утврди правноснажном одлуком суда (претпоставка невиности), праву на одбрану и праву на правично суђење.⁷³

Поштујући право на правично суђење, свако поступање од стране органа гоњења у предистражном поступку мора бити учињено на законом утврђени начин, с обзиром да те радње уколико су спроведене у складу са законом утичу на процесни положај окривљеног у даљем кривичном поступку. Сваки грађанин може бити позван од стране полиције да у својству грађанина у управном поступку да изјаву о томе шта му је познато о извршеном кривичном делу и учиниоцу, приликом позивања грађана полиција мора назначити и разлог због кога се позива и својство у коме се грађанин позива.⁷⁴ Овако позвано лице не може бити *саслушано као осумњичени*, с обзиром да то није наведено у самом позиву, па лице није имало потребе да ангажује браниоца и уз његово присуство да изјаву која се од њега очекује. Међутим, лице које је позвано у својству грађанина у току прикупљања обавештења од полиције, може стећи својство осумњиченог, у ком случају поступање полиције више не може бити исто као када је реч о прикупљању обавештења од грађанина, када има обавезу да поучи грађанина који је током разговора стекао својство осумњиченог о његовим основним законским правима, а пре свега га мора поучити као неуку странку, која у највећем броју случајева није дипломирани правник, о његовом

---

⁷³ Ж.Мирков, Криминалистичка правила о саслушању окривљеног од стране представника полиције или јавног тужилаштва кроз фазе извођења ове доказне радње у Гласник адвокатске коморе Војводине, 2019.год, вол.91, бр.3, стр.331-330

⁷⁴ И. Дузлевски, Н. Пантелић, 2020, op.cit, стр.28

праву да узме браниоца који ће присуствовати његовом саслушању.⁷⁵ Дакле, различито је поступање полиције према лицу које је позвано на информативни разговор, па је у току прикупљања обавештења од полиције стекао својство осумњиченог и према осумњиченом који је и позван у том својству. У првом случају реч је о радњи оперативног карактера, док је у другом случају реч о доказној радњи полиције у предистражном поступку.⁷⁶ Ова два испитивања се разликују и у процесном смислу, прикупљање обавештења од грађана је радња неформалног карактера, па се такав исказ даље не може употребљавати као доказ у кривичном поступку. Са друге стране, исказ прибављен од осумњиченог приликом саслушања од стране органа гоњења уз присуство браниоца и са поштовањем свих законских права осумњиченог у предистражном поступку, може бити доказ и у кривичном поступку. Из наведених разлога од изузетне је важности за ефикасност али и правичност кривичног поступка, као и за поступање у складу са начелима кривичног поступка, да ова радња преузета према осумњиченом, буде у складу са законом.

У предистражном поступку осумњичени може бити *лишен слободе* уколико полиција оцени да постоје разлози за одређивање притвора,⁷⁷ или уколико је лице затечено на месту извршења дела, у ком случају је дужна да га одмах спроведе надлежном јавном тужиоцу и да без одлагања преда извештај о разлогу хапшења. У овом случају, ухапшени мора благовремено од стране јавног тужиоца бити поучен о свим својим правима:

- да има права да ништа не изјави без присуства свог браниоца,
- да његовом саслушању присуствује бранилац,
- да непосредно пре првог саслушања прочита кривичну пријаву, записник о увиђају и вештачењу,
- да пре него што буде саслушан има права на поврељив разговор са браниоцем, који се надзире само гледањем не и слушањем и слично.⁷⁸

---

⁷⁵ Ibid,стр.28

⁷⁶ М. Шкулић,2020, op.cit, стр.314

⁷⁷ Letellier v. France, 12369/86, 26. јун 1991. Godine: Европски суд је у наведеној пресуди заузео став да притвор у преткривичном поступку не треба да траје више него што је разумно као и да је потребно преиспитати све чињенице које оправдавају ограничење права на слободу.

⁷⁸ С. Бркић, Т. Бугарски,2021,op.cit, стр.73

За поступање према осумњиченом у предистражном поступку потребан степен сумње јесу *основи сумње*, док лице може бити ухапшено само уколико постоји *основана сумња*, као виши степен вероватноће, да је то лице извршило кривично дело, а поред основане сумње треба да постоји још неки разлог по основу кога је полиција лишила слободе неко лице, на пример потенцијална опасност од бекства и слично, по чему се и разликује статус осумњиченог и ухапшеног, односно лица коме је одређен притвор, што је пропорционално задирању у основна права и слободе лица.⁷⁹

Како је у претходном делу текста наведено, постоји разлика у поступању са осумњиченим и лицем које је лишено слободе, при том постоје различити начини лишења слободе. Наиме, под лишењем слободе се подразумева хапшење, задржавање, забрана напуштања стана, притвор као и боравак у установи која се урачунава у притвор (Члан 2. ЗКП). При том полицијско хапшење подразумева привођење лица уколико постоји разлог за одређивање притвора, а што је аутор у претходном делу текста ближе описао. Хапшење лица затеченог при извршењу кривичног дела или тзв. „грађанско хапшење“ је лишење слободе лица које може извршити и сваки грађанин поред надлежних органа.⁸⁰ Када је реч о задржавању осумњиченог као вида лишења слободе, такође постоји разлика између задржавања лица на месту извршења дела које спроводи полиција и може трајати најдуже 6 часова до доласка јавног тужиоца и задржавања ухапшеног по одлуци јавног тужиоца, које може трајати најдуже 48 часова од хапшења, а у циљу саслушања осумњиченог (Члан 290. и 294 ЗКП). По саслушању ухапшеног лица јавни тужилац доноси одлуку да ли ће ухапшеног пустити на слободу или ће судији за претходни поступак да предложи одређивање притвора.(Члан 291.ЗКП)

Према осумњиченом у предистражном поступку могу бити преузете различите радње у циљу откривања истине о учиниоцу и извршеном кривичном делу, у том погледу осумњичени може бити лишен слободе због постојања неког од разлога за одређивање притвора, у ком случају ухапшеном може бити одређено и *задржавање*, док у другој ситуацији задржавање може бити одређено и лицу које је јавни тужилац позвао у

---

⁷⁹ М. Шкулић, 2020, *op.cit*, стр.317

⁸⁰ *Ibid*

својству осумњиченог или према лицу које је јавни тужилац позвао у својству грађанина, али је приликом прикупљања обавештења стекао својство осумњиченог.⁸¹

У сваком од наведених случајева, осумњиченом мора бити обезбеђено право на браниоца, у ком погледу је став законодавца у складу са међународним стандардима и праксом Европског суда за људска права.⁸²

Када је реч о лишењу слободe пре подизања оптужнице, као и након тога суд води рачуна и о повреди претпоставке невиности. Приликом одлучивања о лишењу слободe суд не сме прекорачити границе основане сумње, нити доносити одлуку о лишењу слободe по основу чињеница о којима се може расправљати тек у редовном кривичном поступку, односно на главном претресу јер ће на тај начин директно извршити повреду претпоставке невиности која је зајемчена чланом 34 ст.3 Устава Републике Србије и чланом 6 ст.2 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.⁸³

Право осумњиченог на одбрану у предистражном поступку може се посматрати као један од најважнијих експлицита правичног поступка у предистражном поступку.⁸⁴ Остварење овог права у предистражном поступку је повезано са остварењем међународног стандарда права на правично суђење, као и са ефикасношћу предистражног, а самим тим и кривичног поступка.

Право на правично суђење, односно право на одбрану осумњиченог у предистражном поступку Републике Србије, је са доношењем новог ЗКП-а из 2011.године, у многоме кохерентно са међународним и европским стандардима, међутим потребно је даље изучавање и унапређење у овој области. Дobar пример у том погледу представљају процесна законодавства Италије и Немачке, где је стручна одбрана обавезна за сва кривична дела, независно од врсте и тежине дела, чиме је идеал правичности у предистражном поступку у потпуности задовољен.⁸⁵ Независно од тога која је казна законом предвиђена за кривично дело за које постоје основи сумње да га је осумњичени

---

⁸¹ М. Милошевић, А. Даутбеговић, 2014, op.cit, стр.270

⁸² Celejewski v. Poland, 17584/04, 4. мај 2006. Године: Европски суд је става да је присуство браниоца неопходно приликом доношења одлука о одређивању и продужењу притвора у преткривичном поступку.

⁸³ Одлука Уставног суда од 13.06.2012.године, објављена у „Сл.гласник РС“ 23.07.2012.године, преузето са <https://pn2.propisi.net/?di=rp127486&dt=rp&dl=43255>, приступљено дана 15.01.2024.године

⁸⁴ Д. Чворовић, Бесплатна правна помоћ, 2017.година, Београд, стр.325

⁸⁵ Ибид, стр.326

извршио, он у сваком случају не може својим лаичким познавањем законских норми да се супротстави супротној страни, јавном тужиоцу, као државном органу који у оквиру своје професионалне делатности гони учиниоце кривичних дела, па у том погледу идеал правичности и право на правично суђење нису у потпуности задовољени у процесном законодавству Републике Србије.

Процесни положај окривљеног у кривичном поступку и осумњиченог у предистражном поступку, детерминише његова три права, када је реч о обавезној одбрани: да се брани сам, да постави браниоца по својој вољи и да му се постави бранилац по службеној дужности.⁸⁶

Европски суд за људска права је става, када је реч о *обавезној одбрани*, да су најважнији критеријуми материјално стање и интереси правде. У том погледу у циљу усаглашавања са заузетим ставом Европског суда за људска права и свим међународним и европским стандардима у нашем законодавству донет је Закон о бесплатној правној помоћи,⁸⁷ такође о овом питању говоре и чл.74 и чл.77. ЗКП-а.

Положај окривљеног у кривичном поступку, зависи од радњи које органи гоњења преузимају у предистражном поступку, сходно наведеном осумњичени у предистражном поступку мора имати браниоца у следећим ситуацијама:

- од првог саслушања уколико је нем, глув или неспособан да се сам успешно брани,
- код официјалних кривичних дела,
- када је реч о малолетном лицу и
- уколико је лицу одређено задржавање.⁸⁸

Када је реч о *правима осумњиченог* у предистражном поступку, присуство браниоца је посебно значајно код преузимања радњи којима се директно утиче на процесни положај осумњиченог у даљем кривичном поступку, као и код радњи којима се директно утиче на ограничења права осумњиченог (на пример код мера лишења слободе).

---

⁸⁶ А.Јакшић, Европска конвенција о људским правима: Коментар, Правни факултет у Београду: Удружење правника Србије, 2006. година, Београд, стр.226

⁸⁷ „Сл.гласник РС“, бр.87/2018

⁸⁸ Д.Чворовић, 2017, *op.cit*, стр.329

За ове мере и радње је присуство браниоца у предистражном поступку неопходно, како би докази прикупљени на овај начин могли да се користе у кривичном поступку, као и због правичности предистражног поступка и поштовања права на правично суђење, чиме се директно утиче на ефикасност поступка и његову усклађеност са европским стандардима и међународним стандардима који прокламују право на слободу и безбедност личности.⁸⁹

Директива ЕУ 2012/13/ЕУ од 22.05.2012.године, на детаљан начин одређује права осумњиченог у предистражном поступку као и права окривљеног у кривичном поступку. Наиме тачка 19.Директиве прописује на који начин органи гоњења треба да обезбеде правичан поступак, између осталог одређујући да орган гоњења треба да без одлагања обавести осумњичене и окривљене о њиховима правима, о начину њиховог остварења сходно одредбама националног законодавства, као и да све потребне информације треба да се пруже окривљеном односно осумњиченом пре његовог првог саслушања.⁹⁰

Осумњичени у предистражном поступку има права да у најкраћем року и на језику који разуме буде обавештен о делу које му се ставља на терет и доказима прикупљеним против њега.⁹¹ Ова уставна одредба се не односи директно на право осумњиченог да се упозна са предметом пре првог саслушања, али са друге стране то произилази из његовог права да се упозна са предметом у најкраћем року. Са друге стране процесно законодавство не омогућава ово право осумњиченом, прописујући да осумњичени и његов бранилац пре првог саслушања имају право само да прочитају кривичну пријаву, записник о увиђају и налаз и миљење вештака. Имајући у виду да је законодавац формализам кривичне пријаве свео на минимум, кривична пријава може али и не мора садржати прилоге, па након извршеног увида у овај тип кривичне пријаве окривљени и његов бранилац не могу имати сазнања о свим доказима прикупљеним против осумњиченог,⁹² због чега се у пракси дешава да се приликом првог саслушања осумњичени бране ћутањем.⁹³

---

⁸⁹ Ibid,стр.332

⁹⁰ Директива ЕУ 2012/13/ЕУ Европског парламента и већа, Службени лист Европске Уније L 142/1,2012.година,тачка.19

⁹¹ Видети: чл.33 Устава Републике Србије („Sl.glasnik RS“, br.98/2006 i 115/2021)

⁹² Н.Живковић, Обелодањивање доказа у предистражном поступку у: Страни правни живот, год.LXIV, бр.1/2020, Београд, 2020.година, стр.63-76

⁹³ Ibid

С обзиром да се поступак може водити и против непознатог учиниоца, присуство осумњиченог у предистражном поступку није неопходно за вођење истог.

6.Оштећени као субјекат предистражног поступка

Оштећени је лице чије је лично или имовинско право кривичним дело оштећено или повређено (Члан 2, тач.11 ЗКП). Оштећени у предистражном поступку се првенствено јавља у функцији подносиоца кривичне пријаве, даљи ток предистражног поступка зависи од тога каква је правна квалификација дела за коју је оштећени поднео кривичну пријаву, као и која је санкција предвиђена за извршење тог кривичног дела.⁹⁴ Поред кривичних дела за која се гони по службеној дужности, и за која се води предистражни поступак који је под руководством органа гоњења, законодавац предвиђа и дела за која се гони по приватној тужби и предлогу оштећеног. Када је реч о кривичним делима која се гоне по приватној тужби, овлашћени тужилац у том поступку није државни орган, односно јавни тужилац, већ приватни тужилац, поред тога приватна тужба је иницијални акт кривичног поступка и производи процесно дејство. Када је реч о кривичним делима за која се гони по предлогу оштећеног, у смислу члана 53.ЗКП-а, благовремено поднета кривична пријава и истакнут имовинскоправни захтев сматрају се благовремено поднетим прелогом за кривично гоњење. Са друге стране, оштећени је лишен права да преузме кривично гоњење за кривична дела за која се гони по службеној дужности, једино може преузети гоњење уколико у кривичном поступку јавни тужилац одустане од оптужнице, након што је потврђена оптужба, што се може посматрати и као неки вид ограничења права оштећеног.⁹⁵

Оштећени у предистражном поступку који се води за кривична дела за која се гони по службеној дужности нема овлашћења за преузимање радњи гоњења, с обзиром да је све радње у циљу откривања и гоњења учиниоца кривичног дела, преузимају органи гоњења. Лице које је оштећено извршеним кривичним делом, неретко може бити у опасности и током трајања предистражног поступка, као и касније током кривичног поступка, управо из разлога јер је углавном реч о сведоку који располаже најпотпунијим информацијама о извршеном кривичном делу или учиниоцу. Са тим у вези, члан 47. у ставу 2. и члан 48.

---

⁹⁴ С. Бејатовић, М. Шкулић, Г. Илић, Приручник за примену Закона о кривичном поступку, удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, 2013. год, Београд, стр.215

⁹⁵ С. Бејатовић, М. Шкулић, Г. Илић, 2013, op. cit, стр.215

Закона о полицији прописују да, уколико се за тим укаже потреба, полиција може спровести мере заштите лица оштећеног кривичним делом, затим лица које је дало или може дати податке везане за кривични поступак, као и лица које је са наведеним лицима у вези, у ситуацијама када им прети опасност од учиниоца кривичног дела и других лица.

Уколико поступајући јавни тужилац одбаци кривичну пријаву у предистражном поступку, дужан је да о томе у року од 8 дана обавести оштећеног. Оштећени има права приговора на наведено решење о одбацивању кривичне пријаве и то непосредно вишем јавном тужиоцу (Члан 51.ЗКП), с обзиром да је реч о субјекту предистражног поступка који је заинтересован за исход поступка, против решења вишег јавног тужиоца који одлучује по приговору, оштећени нема права приговора, већ ће у том другостепеном решењу бити поучен о начину на који може остварити и заштити своја права. Дакле, сагледавајући наведено решење законодавца којим је прописано да оштећени не може изјавити приговор на решење вишег јавног тужиоца, изводи се закључак да оштећени нема право да преузме супсидијарно кривично гоњење у предистражном поступку, док је одредбама ранијег ЗКП-а из 2001.године (члан 61.), оштећени имао право да у овој фази поступка преузме гоњење давањем изјаве надлежном суду.⁹⁶

Закључно, реформа кривичног процесног законодавства доношењем ЗКП-а из 2011. имала је утицаја и на положај оштећеног и у кривичном и у предистражном поступку, иако у поређењу са упоредним законодавством оштећени има идаље утицаја на ток и исход поступка, његова права су свакако сужена у односу на регулативу која је важила пре доношења новог законика.⁹⁷

Присуство оштећеног није неопходно за спровођење предистражног поступка.

7.Физичка лица као субјекти предистражног поступка

Грађани суделују у предистражном поступку на начин што у случају када располажу потребним информацијама, могу бити позивани од стране органа гоњења, на неформално испитивање познатије као „информативни разговор“, како би казивањем чињеница које су им познате допринели расветљавању кривичног догађаја. Такође, сваки

---

⁹⁶И. Илић, Деградација положаја оштећеног у кривичном поступку Србије, у:Правни систем и заштита од дискриминације:Зборник радова.Св.2-Косовска Митровица, Правни факултет,2015,стр.220

⁹⁷ Ibid

грађанин може се у предистражном поступку појавити у функцији подносиоца кривичне пријаве, и у једном и другом случају, грађани неће бити обавештени нити о току нити о исходу предистражног поступка.

Без присуства грађана као персоналних извора информација, предистражни поступак се може спровести, и не представљају обавезне субјекте за спровођење поступка.

VI ПРОЦЕСНИ ПОЛОЖАЈ ЈАВНОГ ТУЖИОЦА У ПРЕДИСТРАЖНОМ ПОСТУПКУ

Јавни тужилац је, сходно одредбама члана 4. Закона о јавним тужилаштвима,⁹⁸ јединствен и самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других дела и врши друге надлежности којима се штити јавни интерес одређен законом. Функцију у овом државном органу врше Врховни јавни тужилац, главни јавни тужилац и јавни тужилац. Овај орган почива на хијерархијском типу уређења односа, при чему Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац у руковођењу јавним тужилаштвима имају хијерархијска овлашћења у односу на поступања нижих тужилаца у конкретном предмету.⁹⁹

Улога јавног тужиоца у предистражном поступку је измењена у односу на његов положај у преткривичном поступку, његова овлашћења сада су проширена у односу на ранији процесни положај. Јавни тужилац више није пасиван орган који чека резултате рада других државних органа, већ сада активно учествује у вршењу свих радњи током предистражног поступка и истраге, као и приликом сачињавања кривичне пријаве од стране полиције, другим речима јавни тужилац сада представља орган са примарном доказном иницијативом.¹⁰⁰

Јавни тужилац као руководиоца предистражног поступка, одлучује о преузимању или одлагању кривичног гоњења лица. Полиција, као и сви други субјекти поступка дужни су да поступе по сваком захтеву поступајућег тужиоца, не упуштајући се притом у целисходност тог захтева,¹⁰¹ поред тога дужни су и да обавесте поступајућег тужиоца о свакој преузетој радњи без одлагања.

Након упознавања са наводима из кривичне пријаве, јавни тужилац је из законом прецизно дефинисаних разлога, може одбацити, може одложити кривично гоњење, док у ситуацији да наводи кривичне пријаве нису вероватни јавни тужилац може сам прикупљати потребна обавештења од грађана и других државних органа или може то учинити посредством полиције. У том погледу постоји различитост поступања тужиоца у

---

⁹⁸ „Сл.гласник“ бр.10/2023

⁹⁹ Видети: Чл.155 Устава Републике Србије („Сл.гласник“ бр.98/2006 и 115/2021)

¹⁰⁰ С. Бејатовић, М. Шкулић, Г. Илић, *op.cit.*, 2013, стр.211

¹⁰¹ Ibid

предистражном поступку према полицији, као државном органу, којој налаже да прикупља потребна обавештења од правних, физичких лица или других државних органа, док другим државним органима јавни тужилац налаже да му пружи потребна обавештења која поседују.¹⁰²

Ново овлашћење јавног тужиоца, које није познавао претходни ЗКП, је да полицији може наложити и вршење конкретних радњи ради расветљавања кривичних догађаја из надлежности полиције, а за којим решењем тужиоци ретко посежу с обзиром да немају потребна знања и вештине из ове области, па је овакво поступање у предистражном поступку ипак у искључивој надлежности полиције. Слично овакво овлашћење, за којим тужиоци такође не посежу приликом вршења своје руководеће улоге у предистражном поступку, јесте да од полиције преузму радњу која је у њиховој надлежности и да је тужиоци непосредно врше, као самосталан државни орган који је на то овлашћен законом. Ни ово ново законско решење не налази своју примену у пракси, с обзиром да тужилаштво не располаже потребним знањима и вештинама за спровођење ових радњи, а поред тога не располаже ни потребним стручним кадром.¹⁰³

Најчешће примењивана радња предистражног поступка јесте *прикупљање обавештења*. С обзиром на повећање овлашћења јавног тужиоца, у случају када наводи кривичне пријаве нису вероватни, јавни тужилац све чешће прибегава коришћењу свог овлашћења да сам прикупља потребне податке или да позива грађане према условима предвиђеним законом (Члан 280.ЗКП). Јавни тужилац може сам прикупљати обавештења коришћењем интернета, штампе, свих доступних друштвених мрежа, као и претраживањем сопствених база података.¹⁰⁴ Поред наведеног јавни тужилац може сам прикупљати обавештења од грађана, наиме овде је реч о неформалном разговору о коме се сачињава службена белешка и који се касније не може употребљавати у кривичном поступку. Као и код вођења неформалног разговора између полиције и грађана, уколико јавни тужилац током разговора оцени да би се позвани грађанин могао сматрати осумњиченим, дужан је да га поучи о његовим правима, а првенствено о његовом праву да не води сада већ формални разговор са јавним тужиоцем без присуства браниоца, такође

---

¹⁰² С. Бејатовић, М. Шкулић, Г. Илић, 2013, *op.cit.*, стр.224

¹⁰³ *Ibid.*, стр.225

¹⁰⁴ С. Бркић, 2016, *op.cit.*, стр.53

овако дати исказ пред јавним тужиоцем уз присуство браниоца може бити коришћен као доказ у кривичном поступку.

У случају да су наводи кривичне пријаве основани и да није потребно спровођење радњи провере навода како би јавни тужилац могао донети одлуку, он може сходно предмету поступка да донесе неки од аката формалне природе (на пример наредбу о спровођењу истраге или непосредну оптужницу) којом отпочиње формални кривични поступак.

Јавни тужилац може, уколико су за то испуњени услови да одбаци кривичну пријаву или одложи кривично гоњење, доношењем решења о одбацивању кривичне пријаве, односно наредбом о одлагању кривичног гоњења сходно начелу опортунитета кривичног гоњења.¹⁰⁵

Јавни тужилац може *одбацивати кривичну пријаву* у ситуацијама у којима поднета кривична пријава не задовољава услове материјалног кривичног права, односно уколико пријављена радња не представља кривично дело. Изостанак противправности може се односити на дела извршена у нужној одбрани, крајњој нужди или уколико није реч о кривичном делу за које се гоњење преузима по службеној дужности.¹⁰⁶ Такође јавни тужилац ће одбацивати кривичну пријаву и уколико је радњама у току поступка утврдио да не постоје основи сумње да је учињено кривично дело за које се гони по службеној дужности, као и у другим ситуацијама прописаним законом. *Реч је о опортунитету кривичног гоњења.* Јавни тужилац се може упустити и у оцену правичности изрицања кривичне санкције, када је реч о лакшим кривичним делима, па уколико је осумњичени поступио на одређени начин у циљу отклањања штете или спречио настанак штете, јавни тужилац је овлашћен да одбаци кривичну пријаву.

Придржавајући се начела опортунитета кривичног гоњења, јавни тужилац има могућност процене целисходности вођења даљег поступка,¹⁰⁷ односно процену да ли у конкретном кривичном догађају мерама ресторативне правде може бити постигнут исти ефекат као и мерама ретрибутивне правде. Реч је о условном опортунитету, односно

---

¹⁰⁵ С. Бејатовић, М. Шкулић, Г. Илић, 2013. год, стр. 218

¹⁰⁶ З. Павловић, 2015, *op.cit.*, стр. 16

¹⁰⁷ *Ibid*

одлагању кривичног гоњења. Овакво поступање тужиоца могуће је када је реч о кривичним делима за која је предвиђена новчана казна или казна затвора до 5 година и уколико учинилац прихвати извршење неке од обавеза ресторативне, хуманитарне, медицинске или мешовите природе као што је:

- плаћање одређене своте новца у корист хуманитарне организације,
- подвргавање одвикавању од алкохола или дрога,
- отклањање штетне последице дела или других обавеза предвиђених законом.¹⁰⁸

Приликом одређивања испуњења ових обавеза, јавни тужилац одређује и рок за њихово извршење, уколико се обавезе изврше у оквиру постављеног рока, јавни тужилац ће донети решење о одбацивању кривичне пријаве. Приликом процене опортуности одлагања кривичног гоњења јавни тужилац ће узети у обзир два критеријума, први су околности под којима је извршено кривично дело, док је други и једнако важан критеријум, личност починиоца. У циљу провере ових критеријума, јавни тужилац прикупља потребна обавештења, првенствено о томе да ли је осумњичени раније био осуђиван за исто или друго кривично дело,¹⁰⁹ затим прикупља обавештења и из прекршајне евиденције у циљу комплетирања слике о учиниоцу кривичног дела, напослетку јавни тужилац може захтевати извештај и од Врховног јавног тужиоца, који води централну евиденцију примене свих извршених опортунитета на простору Србије.¹¹⁰ На основу примене ових критеријума и ценећи околности извршења дела, јавни тужилац доноси одлуку о даљем току поступка или одбацивању кривичне пријаве, дужан је да одлуку о одбацивању кривичне пријаве достави оштећеном који се у овом случају не може противити овој одлуци тужиоца подношењем приговора, а које право може користити у другим случајевима одбацивања кривичне пријаве.¹¹¹

---

¹⁰⁸ З. Павловић, 2015, *op.cit.*, стр.37

¹⁰⁹ Када је осумњичени осуђиван више пута за истоврсна кривична дела, примена института одлагања кривичног гоњења неће бити у опцијају у случају када је дело поновљено.

¹¹⁰ И. Дузелски, Н. Пантелић, 2020, *op.cit.*, стр.41

¹¹¹ Ibid

VII ПРОЦЕСНИ ПОЛОЖАЈ ПОЛИЦИЈЕ У ПРЕДИСТРАЖНОМ ПОСТУПКУ

Када је реч о процесном положају полиције у предистражном поступку, пре свега треба узети у обзир чињеницу да предистражни поступак не отпочиње актом формалне природе. Са тим у вези овлашћења и деловање полиције бивају наглашени код самог почетка предистражног поступка, а који је по својој природи неформални поступак.

Наиме, поступак може отпочети када јавни тужилац или полиција буду обавештени о извршеном кривичном делу путем кривичне пријаве, добијањем обавештења, проактивним деловањем полиције или на други начин. У случају када је поднета кривична пријава полиција је дужна да исту без одлагања достави јавном тужиоцу, у ком случају ће се даљи ток предистражног поступка одвијати кроз координисано деловање ова два органа, док у случају када полиција стиче сазнање о извршеном кривичном делу на други начин, полиција није дужна да одмах обавести тужиоца, већ има самосталност у одлучивању у овој фази поступка.¹¹² У овом случају, полиција има самосталност у одлучивању о радњама које преузима и није дужна да о намери њиховог преузимања обавештава јавног тужиоца.¹¹³

Од тренутка када полиција стекне сазнање да постоје основи сумње да је извршено кривично дело за које се гони по службеној дужности, дужна је да преузме све потребне радње и мере у циљу проналажења учиниоца кривичног дела, спречавања сакривања учиниоца или саучесника, откривања и обезбеђивања трагова дела који могу послужити као доказ, док поред наведеног од овог сазнања полиција отпочиње и са прикупљањем обавештења који могу бити од важности за рацветљавање кривичног догађаја.¹¹⁴

У предистражном поступку полиција може преузимати две врсте радњи, прву чине потражне или оперативно-тактичке мере и радње, док другу врсту чине доказне радње.¹¹⁵ У даљем тексту аутор ће обрадити обе врсте радњи на чије преузимање је полиција овлашћена у предистражном поступку, указујући на различитост у поступању полиције

---

¹¹² Р. Лазић, Потражне и доказне радње полиције у предистражном поступку у : Јавно тужилаштво и полиција;Изазови тужилачке истраге, Удржење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2017.година, стр.30 (стр 30-45)

¹¹³ Ibid

¹¹⁴ С. Бркић, Т. Бугарски,2021,op.cit стр.67

¹¹⁵ И. Дузелски,Н. Пантелић,2020,op.cit,стр.26

као и на различитост судбине информација и доказа прикупљених презимањем потражних и доказних радњи полиције.

1.Потражне радње полиције у предистражном поступку

Самоиницијативно деловање полиције подразумева деловање полиције на основу закона, док у другом случају полиција поступа према налогу тужилаштва. У циљу испуњења својих дужности полиција је овлашћена да самостално преузме потребне мере и радње, реч је о непроцесним овлашћењима полиције која не подлежу формалностима које важе за процесне радње у кривичном поступку.¹¹⁶

Према члану 286. ЗКП-а, полиција је овлашћена на преузимање следећих потражних радњи:

- да тражи потребна обавештења од грађана;
- да изврши потребан преглед превозних средстава, путника и пртљага;
- да за неопходно потребно време, а најдуже до осам часова ограничи кретање на одређеном простору;
- да предузме потребне мере у вези са утврђивањем истоветности лица и предмета;
- да распише потрагу за лицем и предметима за којима се трага;
- да у присуству одговорног лица прегледа одређене објекте и просторије државних органа, предузећа, радњи и других правних лица, оствари увид у њихову документацију и да је по потреби одузме,
- друге радње прописане ЗКП-ом.

Поред радњи које су прописане ЗКП-ом, полиција је овлашћена и на преузимање других мера и радњи прописаних Законом о полицији. Друге потребне мере и радње, прописане су одредбама Закона о полицији, па је несумњиво да приликом поступања полиције у предистражном поступку односно законског регулисања преузимања потражних радњи од стране полиције, долази до сталног преплитања одредби ова два закона, што у крајњем може утицати на правичност и ефикасност и предистражног и

---

¹¹⁶ И. Дузелски, Н. Пантелић, 2020, op.cit, стр.68

кривичног поступка, што се може видети и на примерима неких од најчешће примењиваних потражњих радњи предистражног поступка.¹¹⁷

Прикупљање обавештења од грађана је потражна радња неформалног карактера која се веома често користи као извор информација у предистражном поступку. Аутор је у предходном делу текста указао на значај ове радње за растветљавање кривичног догађаја посебно указујући на могућност трансформације неформалног разговора са грађанима у саслушање осумњиченог као доказне радње која се може користити у предистражном поступку. У ком случају и полицијски прописи и процесно законодавство предвиђају широк дијапазон права којима се штити осумњичени. Када је реч о прикупљању обавештења поред осумњиченог, полиција је овлашћена да потребна обавештења прикупи и од притвореног лица, међутим за овакву радњу полиције неопходно је испуњење одређених услова. Првенствено да је ова радња потребна ради откривања других кривичних дела или других учинилаца, а не оног због кога се притворено лице налази у притвору, затим да за такву радњу постоји одобрење судије за претходни поступак, судије појединца или председника већа, да се радња обавља у заводу у коме се налази притворено лице, у време које одреди судија, као и да приликом вршења ове радње буде присутан бранилац притвореног лица.¹¹⁸ Код ове радње постоји минимизирање самосталности полиције у поступању, док је код осталих потражњих радњи минимизирање самосталности последица руководства тужиоца предистражним поступком, у овом случају реч је о кривичном суду.

Код потражњих радњи „преглед превозних средстава, путника и пртљага“ и „ограничења кретања на одређеном простору“ долази до недоумица у погледу овлашћења полиције, с обзиром на истовремено регулисање ових радњи и процесним законодавством и полицијским прописима. Код оперативно-тактичке мере „преглед превозних средстава, путника и пртљага“ која је прописана одредбама процесног законодавства, полиција је овлашћена да ову радњу преузме самостално у циљу испуњења своје дужности расветљавања кривичног догађаја, доказ прибављен на овакав начин не може бити коришћен у формалном кривичном поступку с обзиром да је прибављен у неформалном

---

¹¹⁷ Р. Лазић, 2017, *op.cit.* стр.36

¹¹⁸ В. Јовић, 2014, *op.cit.* стр.204

кривичном поступку потражном радњом полиције.¹¹⁹ Полицијски прописи са друге стране овлашћују полицију на преузимање радње „ заустављање и прегледање лица, предмета и превозних средстава“ уз постојање услова за преузимање ове радње, а то је проналазак предмета подобних за напад или самоповређивање. Целој овој проблематици треба додати и одредбе процесног законодавства које прописују овлаћења полиције да претресају стан или лице, у циљу растветљавања кривичног догађаја, у ком случају докази прикупљени на овај начин могу бити коришћени као доказ у кривичном поступку.¹²⁰

Полиција приликом спровођења оперативних активности може преузимати и мере ради утврђивања истоветности лица и предмета, ради провере идентитета лица и његове исправе као и предмета који је споран, у оквиру које мере уз присуство јавног тужиоца може спровести и криминалистичко-тактичку радњу „Предочавање ради препознавања“, при којој радњи се субјекту идентификације предочава више објеката идентификације који су међусобно слични како би субјекат препознао онај који је у вези са кривичним делом. Поред тога полиција у предистражном поступку може да распише потрагу за лицем за које постоје основи сумње да је извршило кривично дело и објаву за стварима за којима се трага уколико је у вези са извршеним кривичним делом, такође у оквиру своје оперативне делатности може прегледати објекте и просторије државних органа уз присуство одговорног лица, као и прегледавање документације којом орган располаже у случају сазнања да је у истом извршено или се припрема извршење кривичног дела.¹²¹

У виду својих оперативно-тактичких активности, полиција располаже овлашћењем да по налогу судије за претходни поступак, а на предлог јавног тужиоца може прибавити евиденцију остварене телефонске комуникације, коришћених базних станица или лоцирање места са којег се обавља комуникација („метеринг“).¹²² Код ове потражне радње полиције се првенствено поставља питање судбине овако прикупљеног доказног материјала у даљем кривичном поступку, а поред тога и основаности узурпирања једног од основних људских права, као што је право на приватност и породични живот, неформалним радњама полиције.

---

¹¹⁹ Р. Лазић, 2017, *op.cit.* стр.37

¹²⁰ Ibid

¹²¹ В. Јовић, 2014, *op.cit.* стр.204

¹²² И. Дузелски, Н. Пантелић, 2020, стр.28

Наиме, Врховни касациони суд је својом одлуком заузео став да јавни тужилац мора пружити судији за претходни поступак поуздан основ да је извршено официјелно кривично дело, како би кривични суд могао да донесе одлуку о примени наведене оперативно-тактичке мере, у ком случају би листинг прибављен на овај начин могао да послужи као доказ у кривичном поступку.¹²³ Поред ове, разрешење дилеме пружа и одлука Уставног суда, која предвиђа јасно назначење органа поступка надлежног за издавање налога за примену мере, која се преузима у неформалном поступку, која задире у основна људска права, и чији резултат може бити доказ који ће се касније употребити у формалном поступку, назначавајући да је једино суд овлашћен да изда овакав налог, а не било који други орган,¹²⁴ па ће једино уз овакав начин преузимања ове мере бити речи о правичном поступку и поштовању људских права. Овакав став у свему одговара и члану 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода,¹²⁵ одакле се може извести закључак да би примена потражних радњи на овај начин (уз садејство тужилаштва и суда, као и оправданим основом за преузимање радњи) могла обезбедити правичност поступка и заштиту основних људских права у предистражном поступку.

2. Доказне радње полиције у предистражном поступку

Природа делатности органа полиције је ванпроцесна, а не процесна, с обзиром да је *a priori* уређена правилима криминалистике, општим принципима правног поретка и правилима службе.¹²⁶ Међутим због доприноса овог органа борби против криминалитета процесним законодавством поверена су му извесна овлашћења строге формалне природе, попут преузимања доказних радњи у неформалном, предистражном поступку.

Процесна форма ових радњи директно ограничава начело непосредности са једне стране, с обзиром да докази прибављени на овај начин могу бити коришћени у даљем кривичном поступку уколико дође до његовог покретања, док је са друге стране домашај ових радњи сужен обавезом тужиоца да у року од 30 дана од дана обавештења о

---

¹²³ Пресуда Врховног касационог суда КЗЗ/16 од 25.10.2016

¹²⁴ Одлука Уставног суда Србије бр. Луз-149-2008, од 28.05.2009. године, у Сл. гласник бр. 44-03, 36-06, 50/2009

¹²⁵ Чл. 8 ЕКЉП: „Јавне власти неће се мешати у вршење овог права сем ако то није у складу са законом и неопходно у демократском друштву у интересу националне безбедности, јавне безбедности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода други“

¹²⁶ М. Грубач, Кривично процесно право са текстом Законика о кривичном поступку, шесто ажурно издање, Пројурис, Београд, 2015. година, стр. 150

преузимању доказне радње од стране полиције наредбом о спровођењу истраге отпочне формални кривични поступак.¹²⁷

За разлику од ранијих законских решења, позитивним законодавством није одређено које тачно доказне радње може спроводити полиција, али је јасно да о преузимању истих без одлагања мора обавестити јавног тужиоца. Најчешће примењиване доказне радње од стране органа полиције у предистражном поступку јесу увиђај, саслушање осумњиченог, претресање стана, било без наредбе када је за то испуњен законски услов или са наредбом суда, реконструкција догађаја, прибављање исправа, привремено одузимање предмета, одређивање потребних вештачења.¹²⁸

Увиђај је једна од најважнијих доказних радњи која се веома често примењује у предистражном поступку, представља веома сложену, мултидисциплинарни доказну радњу којом се првенствено обезбеђују и фиксирају трагови и предмети кривичног дела. Полиција је овлашћена да преузима увиђај у случајевима када јавни тужилац није у могућности да одмах изађе на место извршења кривичног дела, у овој доказној радњи учествују стручна лица криминалистичко-техничке форензике.¹²⁹

Органи полиције могу одредити и потребна *вештачења*, изузев вештачења леша, јер преглед и обдукцију леша могу одредити само јавни тужилац и суд, док есхумацију леша може одредити само суд.¹³⁰

Када је реч о *уласку у туђ стан и претресању стана или лица* без наредбе суда или присуства сведока, постоји разлика у процесном смислу, с обзиром да је код уласка у стан довољна само потврда од стране полиције, док је код претресања стана потребно сачињавање записника који касније може бити коришћен у даљим фазама поступка уколико је ова доказна радња спроведена према одредбама закона, а један од услова законитости ове радње је извештај полиције о извршеном претресању судији за претходни

---

¹²⁷ С.Кнежевић, 2019, оп. cit, стр.18

¹²⁸ М. Грубач, 2015, стр.149

¹²⁹ Ibid, стр. 207

¹³⁰ Р.Лазих, 2017, оп. cit. стр.41

поступак који ће оценити да ли су били испуњени услови за спровођење ове доказне радње од стране полиције.¹³¹

Привремено одузимање предмета је доказна радња коју полиција спроводи када постоје основи сумње да одређени предмет може послужити као доказ у кривичном поступку, углавном је реч о предметима којима је извршено кривично дело или су на други начин са њим повезани, приликом спровођења ове радње полиција издаје потврду лицу о привремено одузетим предметима.¹³²

2.1 Докази прибављени радњама полиције у предистажном поступку

Сви докази прибављени процесним овлашћењима полиције у предистражном поступку могу утицати на процесни положај осумњиченог у кривичном поступку,¹³³ из ког разлога законодавац, иако не наводи прецизно законском одредбом сваку доказну радњу и овлашћења полиције у оквиру ње понаособ, потенцира на обавези овог органа да приликом преузимања формалних радњи строго води рачуна о њиховој законитости и правичности,¹³⁴ чиме се са једне стране губи граница између предистражног, неформалног поступка и истраге као фазе формалног кривичног поступка, али се са друге стране повећава ефикасност кривичног поступка и спречава дуплирање извођења доказних радњи. Законитост приликом преузимања доказних радњи као и благовремено обавештавање јавног тужиоца о преузимању истих је од кључног значаја за употребу овако прикупљених доказа у каснијим фазама поступка. Наиме, CeSID је спровео истраживање у тужилаштвима у Београду, Суботици и Нишу, у циљу провере у колико случајева докази постану неупотребљиви због обраде од стране полиције. Испитаници су у већем проценту (71%) одговорили потврдно, а мањи проценат испитаника (29%) је одговорио негативно.¹³⁵

---

¹³¹ В. Јовић, 2014, *op.cit.* стр.208

¹³² *Ibid*, стр.207

¹³³ Д. Чворовић, 2017, *op.cit.* стр.329

¹³⁴ М. Грубач, 2015, *op.cit.* стр.149

¹³⁵ Л. Вујановић Порубовић, Др М. Матић Бошковић, *Анализа праксе-сарадња тужилаштва и полиције у Јавно тужилаштво и полиција, изазови тужилачке истраге*, 2017, Београд, (стр.84-92), стр.87

Преузимање доказних радњи од стране полиције, и у уопште у предистражном поступку, са једне стране поспешује ефикасност кривичног поступка и онемогућава или битно смањује могућност дуплог извођења доказа у предистражном а касније поново у кривичном поступку, међутим са друге стране може довести до заснованости пресуде на незаконитом доказу, што представља једну од битних повреда одредаба кривичног поступка. Оваква повреда ће постојати осим у случају ако би била донета иста судска одлука и без тог доказа, а узимајући у обзир остале изведене доказе.¹³⁶

Незаконит доказ може доспети до главног претреса, а онда може представљати и основ судске пресуде, што јесте разлог за жалбу, оваква судска одлука се може побијати по основу релативно битних повреда одредаба кривичних поступака. Међутим, већи проблем представља ситуација када се формално правно незаконит доказ не налази у основи судске пресуде али је посредно извршио пресудан утицај на доношење пресуде, у ком случају виши суд може само констатовати да су приликом доношења пресуде узети у обзир и незаконити докази али да се ипак диспозитив пресуде не заснива на формално правно незаконитом доказу и да би таква одлука била донета и без узимања у обзир незаконитих доказа који су били коришћени током поступка.¹³⁷

При том, законодавац је својим решењима овог питања додатно повећао могућност да се овако донетом пресудом конвалидирају незаконито прикупљени докази и то првенствено сврставајући пресуду засновану на незаконитим доказима у релативно битне повреде одредаба кривичног поступка, о којима суд не води рачуна по службеној дужности, већ се исте испитују на предлог странака, а поред тога могућношћу да иста остане на знази уколико би била донета с обзиром на друге изведене доказе.¹³⁸

Када је реч о незаконито прибављеним доказима у упоредном законодавству постоје различита решења чији је циљ искорењивање истих из основа правноснажних судских пресуда. Корак испред у спречавању употребе доказа прибављених незаконитим

---

¹³⁶ И. Илић, Испитивање чињеничне основе кривичне пресуде, докторска дисертација, Правни факултет у Нишу, 2018.година, Ниш, стр.213

¹³⁷ И. Илић, 2018, op.cit, стр.213

¹³⁸ Ибид, стр.214

поступањима полиције, односно незаконитим саслушањима, претресањем лица и ствари и другим радњама направиле су Италија, Француска и Немачка.¹³⁹

Наиме, све три државе у своје процесно законодавство инкорпорирале су одредбе о забрани употребе незаконитих доказа у каснијим фазама поступка, све у циљу одвраћања службеника полиције од незаконитог поступања у спровођењу борбе против криминалитета.¹⁴⁰

VIII ОДНОС ЈАВНОГ ТУЖИОЦА И ПОЛИЦИЈЕ У ПРЕДИСТРАЖНОМ ПОСТУПКУ

Јавни тужилац је руководиолац предистражног поступка, док су сви остали државни органи, укључујући и полицију, дужни да поступе по сваком његовом захтеву не упуштајући се у оцену целисходности истог.

Када је реч о односу јавног тужиоца и полиције у предистражном поступку, у нормативном смислу овај однос се може дефинисати као процесна веза која укључује одређени формални утицај јавног тужиоца на полицију, а који са друге стране не обезбеђује потпуни хијерархијски однос,¹⁴¹ који је неопходан за успешно спровођење руководеће улоге тужиоца и у свему складно функционисање ова два органа. Од природе односа ова два органа зависи и њихов појединачни успех и шире посматрано, успех државе у борби против криминалитета.¹⁴²

Јавни тужилац је надређен органима полиције, који су у обавези да поступе по сваком његовом захтеву, као и да га благовремено о свакој преузетој радњи обавесте, односно да поступају као једна врста сервиса тужилаштва приликом гоњења учинилаца официјалних кривичних дела. Уколико се овај однос сагледа са друге стране, јавни тужилац није ни кадровски ни стручно оспособљен за преузимање оперативних

---

¹³⁹ W. Pakter, Exclusionary Rules in France, Germany and Italy, 9 Hasting Int'l & Comp.L.Rev.1/1985,стр.2

¹⁴⁰ Ibid,стр.2

¹⁴¹ Г. Илић, Предистражни поступак кроз однос јавног тужиоца и полиције и праксу судова у јавно тужилаштво и полција: Изазови тужилачке истраге,2017.година,Београд, стр.20

¹⁴² С. Неђић, М. Дедић, Сардња полиције и тужилаштва након почетка примене новог Законика о кривичном поступку, у јавно тужилаштво и полиција; Изазови тужилачке истраге, 2017,Београд, стр.55

активности чији је значај кључан у предистражном поступку, па је у том погледу јавни тужилац завистан од поступања полиције.¹⁴³

У упоредној пракси када је реч о уређености односа ова два органа постоје различита решења која на више или мање радикалан начин ублажавају несклад два различита органа, у којима ће припадници органа који се налази ниже на хијерархијској лествици, у већини случајева пре послушати реч свог надређеног, а не поступајућег тужиоца. Већина земаља је нашла слично решење као што је то случај са италијанским законодавством, у коме при свим тужилаштвима у Италији постоји одељење полиције које је функционално потчињено руководиоцу полиције.¹⁴⁴

О оваквим решењима као начину отклањања недостатака у регулисању процесног положаја органа је често речи и у Републици Србији, а разлог томе су и неретке ситуације у којима органи предистражног поступка бивају окривљени због пропуста који су направљени баш у овој фази поступка, што у крајњем утиче на квалитет целог поступка односно ефикасност у рацветљавању кривичних догађаја из разлога што у већини случајева долази до грешака које је касније тешко амортизовати у кривичном поступку.¹⁴⁵ То поново указује на огроман значај односа органа поступка а и самог предистражног поступка за ефикасност кривичног поступка, па самим тим и потребу да се однос ова два органа уреди у што већој мери, с обзиром да је боља уређеност ова два органа у предистражном поступку директо пропорционална већој ефикасности кривичног поступка.

Пример налажења решења спорног односа ова два органа кроз став и мишљење припадника ових државних органа, јесте истраживање кроз пројекат „Тужилачка истрага на Западном Балкану- како да постанемо ефикаснији“, које је спровело Удружење тужилаца Србије (УТС) у сарадњи са CeSID-ом.

Наиме, истраживање је спроведено од 20.јула до 10.августа теренским радом у 2016.години. Узорак испитивања била је група од 260 тужилаца и 52 припадника органа полиције. Циљ истраживања, био је сходно новој улози тужилаштва, пружање подршке у

---

¹⁴³ Ibid

¹⁴⁴ Г. Илић, 2017, *op.cit.* стр.21

¹⁴⁵ С. Недић, М. Дедић, 2017, *op.cit.* стр.56

што ефикаснијем управљању правосуђем. Током вршења овог истраживања, организовани су окроугли столови отворени за дискусију припадника тужилаштва и полиције, при чему су изнети ставови по основу резултата свакодневног рада и сарадње ова два органа. Оно што је неспорно примећено током читавог истраживања, је да и једни и други имају несумњиво критички настројен став према одредбама процесног законодавства који уређује њихова појединачна овлашћења као и међусобни однос. Један од закључака овог истраживања био је с обзиром на изнети низ дилема полицајаца о томе како нису сигурни у исправност свог поступања у великом броју ситуација, изражавајући при том забринутост за правну сигурност и извесност, са чиме су се сложили и тужиоци, да је потребно обновити све спроведене обуке али сада са фокусом на дискутабилна питања у којима постоји неизвесност у поступању, а нарочито када је реч о односу полиције и тужилаштва. Поред тога недвосмислено је да су се и једна и друга испитивана група сагласиле по питању неуједначене тужилачке праксе и лоше организационе структуре полиције, која питања захтевају даље изучавање и усаглашавање ради повећања успешности поступка.¹⁴⁶

Још један приступ анализи односа јавног тужилаштва и полиције у кривичном поступку Републике Србије је и кроз изучавање постојећих модела овог односа у најзначајнијим правним системима.¹⁴⁷

У кривичном поступку континенталног типа заступљен је однос субординације према којем јавни тужилац руководи радом полиције. Таква је ситуација у Француској, у овој земљи је полиција дужна да извештава јавног тужиоца о сазнању да је извршено кривично дело, док јавни тужилац издаје обавезна упутства за поступање, што је заправо слично ситуацији у Немачкој. Наиме, у Немачкој одређени број радњи може самостално преузети и полиција, а поред тога може преузимати и одређене доказне радње као што је саслушање осумњиченог.¹⁴⁸ Када је реч о односу органа јавног тужиоца и полиције у Немачкој, као и уопштено о уређености предистражног поступка односно истраге може се упоређивањем овлашћења органа поступка извести закључак да је овај систем најсличнији

---

¹⁴⁶ Ibid.str.58

¹⁴⁷ И. Илић, Однос полиције и тужилаштва према новом Законику о кривичном поступку у :Култура полиса, година IX, посебно издање 2, 2012.година, Криминалистичко полицијска академија,Београд,стр.342

¹⁴⁸Ibid

односу органа поступка, односно уређености предистражног и истражног поступка Републике Србије, с обзиром да реформа процесног законодавства ни у једној ни у другој држави није донела стварање нових органа оспособљених за испуњавање проширених овлашћења и циљу повећања ефикасности поступка.

Са друге стране, реформа је на другачији начин извршена у Италији, у којој је дошло до формирања нових органа гоњења односно правосудне полиције, о чему ће бити више речи у одељку којим ће аутор детаљно изучавати системе ових држава, слично овакво уређење постоји и у систему Македоније.

Када је реч о англоамеричком типу кривичног поступка, коме припадају земље common law-а, однос полиције и тужилаштва уређен је на потпуно другачији начин од уређења у континенталном типу кривичног поступка. Наиме, у овом систему руководећу улогу има полиција која одлучује о покретању кривичног гоњења, док је у сфери ограничавања људских права потребна сагласност суда.¹⁴⁹

Кроз сагледавање односа ова два органа у континенталном и адверзијалном типу може се извести закључак да најбољи пример односа јавног тужиоца и полиције имају државе Македонија и Италија, у којима је дошло до сједињавања два одвојена органа у један орган, правосудну полицију која реформа обезбеђује да тужилачка истага не остане само мртво слово на папиру.¹⁵⁰

Позитивно законодавство, када је реч о односу полиције и тужилаштва, захтева нови институционални оквир ,односно формирање нових органа или барем боље обучавање и оспособљавање постојећих органа како би тужилачки концепт истраге могао испунити циљ реформе кривичног поступка, узимајући у обзир да је функционална зависност полиције од јавног тужилаштва више теоријске природе, док полиција фактички има аутономију у преузимању великог броја радњи у предистражном поступку.¹⁵¹

---

¹⁴⁹ И. Илић, 2012, *op.cit.*, стр.334

¹⁵⁰ *Ibid.*, стр.351

¹⁵¹ D. Čvorović, „The public Prosecutor and the Police as Key Stakeholders Pre-Investigate the Investigative Stages of the New Criminal Procedure“, Position and the role of the police in a democratic state, Belgrade, 2013, стр.116

IX УЛОГА СУДИЈЕ ЗА ПРЕТХОДНИ ПОСТУПАК У ПРЕДИСТРАЖНОМ ПОСТУПКУ

Положај и функција судије за претходни поступак, као представника судске власти, у предистражном поступку првенствено се везује за заштиту основних људских права која радњама у предистражном поступку могу бити ограничена. Судија за претходни поступак ову своју функцију може вршити на два начина, првенствено коришћењем својих изворних овлашћења, а поред тога одлучујући и као другостепени орган по жалби.¹⁵²

Како је његова превасходна улога у предистражном поступку да штити основна људска права, у првом реду његова улога је незаменљива код преузимања радњи којима се ограничава лична слобода осумњиченог. У предистражном поступку судија за претходни поступак на предлог јавног тужиоца може одредити притвор осумњиченом лицу које је претходно саслушано од стране јавног тужиоца у присуству браниоца (Члан 293.ЗКП).

Поред коришћења својих изворних овлашћења, судија за претходни поступак може у предистражном поступку поступати и као другостепени орган. Наиме у законом предвиђеним условима, сходно одредбама члана 294.ЗКП-а, јавни тужилац може задржати лице најдуже 48 часова, на које решење осумњичени има право жалбе судији за претходни поступак, с обзиром да је реч о ограничавању личне слободе осумњиченог у неформалном поступку док још увек није обављено ни његово прво саслушање, из којих разлога судија за претходни поступак има веома кратак рок да о жалби одлучи, односно четири часа од тренутка подношења жалбе.

Поред радњи којима се ограничава лична слобода осумњиченог, присуство судије за претходни поступак је неопходно и приликом преузимања одређених потражних и доказних радњи којима се задире у основна људска права у предистражном поступку.

Када је реч о потражним радњама, судија за претходни поступак даје одобрење за јавно објављивање фотографије осумњиченог, у случају када је то неопходно за утврђивање истоветности лица,¹⁵³ затим на предлог јавног тужиоца одређује надзор над сумњивим трансакцијама, привремено обуставља сумњиву трансакцију или привремено одузима средства која представљају предмет сумњиве трансакције уколико постоје основи

---

¹⁵² С.Кнежевић,2019,op.cit,стр.19

¹⁵³ С. Бркић, 2013, op.cit.стр.64

сумње да је осумњичени извршио кривично дело за које је предвиђена казна затвора од четири године или тежа казна или за таксативно набројана кривична дела.¹⁵⁴ Поред наведених, једна од најчешће примењиваних потражних радњи у предистражном поступку је и прикупљање обавештења од грађана, приликом спровођења ове радње органи поступка не потражују одобрење судије за претходни поступак, с обзиром да је реч о неформалној радњи којом се не задире у основна права испитиваног лица. Међутим уколико се обавештења прикупљају од притвореног лица, потребно је и присуство браниоца и одобрење судије за претходни поступак, поред тога што судија за претходни поступак одлучује о томе да ли полиција може спровести ову радњу, овлашћења полиције су додатно сужена тиме да ће исту обавити у заводу, у време које одреди судија за претходни поступак (Члан 288.ЗКП).

Када је реч о доказним радњама у предистражном поступку, судија за претходни поступак одређује есхумацију леша (Члан 129.ЗКП), које овлашћење је у искључивој надлежности суда, док вештачење леша који није закопан може одредити и јавни тужилац, поред тога судија за претходни поступак на предлог јавног тужиоца одлучује о преузимању било које друге доказне радње у случају да постоје основи сумње да је извршено кривично дело из члана 162. ЗКП-а.¹⁵⁵ Реч је о доказним радњама којима се задире у основна људска права, па исте судија за претходни поступак одређује само уколико се на други начин не могу прикупити докази или би њихово прикупљање било знатно отежано.¹⁵⁶

Иако је реч о неформалном поступку који одликују првенствено неформалне радње оперативног карактера, како је у претходном делу рада већ појашњено, у предистражном поступку могу бити преузете и доказне радње формалног карактера, и у једном и у другом случају преузимања ових радњи, присуство судије за претходни поступак као представника суда је од фундаменталног значаја. У првом случају као другостепеног органа који одлучује о притужбама лица на рад полиције и тужилаштва, у другом случају

---

¹⁵⁴ Видети: чл.145, чл.146, чл.147 ЗКП

¹⁵⁵ Видети: став 2,чл.162 ЗКП

¹⁵⁶ Реч је о следећим доказним радњама: тајни надзор комуникације, тајно праћење и снимање, симуловани послови, рачунарско претраживање података, прикривени иследник

судија за претходни поступак има непосредни утицај на ток поступка као орган који одлучује о преузимању већине доказних радњи.

Х ОКОНЧАЊЕ ПРЕДИСТРАЖНОГ ПОСТУПКА

Како је у претходном делу рада већ појашњено, почетак кривичног поступка не укључује доношење формалних одлука органа поступка, што се не односи и на начин његовог окончања.

Наиме, у случају када су испуњени законски разлози да јавни тужилац *одбаци* кривичну пријаву, које је аутор обрадио у претходном делу текста, јавни тужилац доноси решење о одбацивању кривичне пријаве на основу члана 284 ЗКП-а. Ово решење се доноси на основу законских одредби и о његовом доношењу јавни тужилац мора обавестити оштећено лице и то у року од 8 дана од дана доношења решења, такође исто може бити предмет испитивања вршењем хијерархијског надзора вишег јавног тужилаштва. Поред наведеног, формализам при окончању предистражног поступка се испољава и кроз садржину самог *решења*, које садржи све потребне елементе, изреку решења која садржи чињенични опис дела, да ли је осумњичени спречио наступање штете или је штету већ накнадио, образложење у коме треба првенствено образложити из ког разлога изрицање кривичне санкције не би било правично, поуку о правном леку, потпис и печат тужиоца који га је донео. У овом случају је реч о безусловном(чистом) опортунитету кривичног гоњења,¹⁵⁷ с обзиром да доношење решења о одбацивању кривичне пријаве по основу члана 284 ЗКП-а, није условљено претходним извршењем обавеза од стране осумњиченог.

Начело опортунитета омогућава јавном тужиоцу да донесе одлуку о преузимању, односно непреузимању кривичног гоњења оценом целисходности кривичног гоњења у датом случају, то не значи да он има произвољан и самовољан избор, већ има право да ову одлуку донесе ценећи стварне, праве услове, јавни интерес и целисходност гоњења.¹⁵⁸ *Одлагање кривичног гоњења* се у овом случају поистовећује са условљеним опортунитетом, у ком случају јавни тужилац своје дискреционо право може користити тек када осумњичени прихвати да изврши неку од обавеза које су му наредбом јавног тужиоца задате, и када исте изврши.¹⁵⁹ Дакле и у овом случају имамо две одлуке формалног

---

¹⁵⁷ С. Бејатовић, Г. Илић, Ј. Куирски, Т. Мирковић, С. Ненадић, Приручник за примену начела опортунитета кривичног гоњења, Мисија ОЕБС, 2019. година, Београд, стр.35

¹⁵⁸ С. Бејатовић, Г. Илић и др, 2019, *op.cit.*, стр.10

¹⁵⁹ *Ibid*

карактера, прва у низу је *наредба о одлагању кривичног гоњења*, којом се налаже осумњиченом да изврши одређену обавезу са назначењем рока од дана пријем решења у коме треба да је изврши. Након извршеног надзора над испуњењем обавезе од стране осумњиченог, јавни тужилац доноси другу одлуку којом одређује даљу судбину предистражног поступка. Уколико је осумњичени испунио задату обавезу, јавни тужилац доноси *решење о одбацивању кривичне пријаве* по основу члана 283 ЗКП-а. Ово решење треба да садржи изреку са чињеничним описом и правном квалификацијом дела, образложење са назначењем да је наложена обавеза извршена и поуку о правном леку.¹⁶⁰ Уколико пак није испунио обавезу задату наредбом јавног тужиоца, према осумњиченом ће бити настављен поступак.¹⁶¹

Коначно, предистражни поступак се окончава и доношењем одлуке јавног тужиоца којом окончава предистражни поступак и покреће формални кривични поступак, реч је о *наредби о спровођењу истраге*. Ова одлука јавног тужиоца, као и претходне треба да садржи све потребне елементе са тим да против ове одлуке није допуштена жалба, већ само приговор непосредно вишем јавном тужиоцу. Иако се овом одлуком покреће формални кривични поступак, осумњичени нема право судског преиспитивања основаности отварања истраге, оваквом решењу законодавца иде у прилог и став Европског суда за људска права који не захтева судску контролу предистражног и истражног поступка.¹⁶²

Суштински посматрано, предистражни поступак се окончава преузимањем прве доказне радње од стране јавног тужиоца или полиције у току предистражног поступка, с обзиром да сходно одредбама члана 296. ЗКП-а, јавни тужилац има рок од 30 дана од преузимања доказне радње да покрене формални кривични поступак наредбом о спровођењу истраге.

---

¹⁶⁰ Ibid, str.34

¹⁶¹ И. Дузелски, Н. Пантелић, 2020, стр.32: Према расположивим подацима за 2018. годину је укупно одбачено 61.653 кривичних пријава према пунолетним учиниоцима, што је за 8,90% повећање у односу на 2017. годину када је та бројка износила 56.614 особа.

¹⁶² М. Грубач, отварање истраге према новом Закону у кривичном поступку у: Правни записи, год V, бр.1, Правни факултет Универзитета Union, 2014. година, стр.217-234, стр, Београд, стр.221

XI ПРЕДИСТРАЖНИ ПОСТУПАК У УПОРЕДНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ

1. ПРЕДИСТРАЖНИ ПОСТУПАК У ИТАЛИЈИ

Законик о кривичном поступку Италије (Codice di procedura penale) ¹⁶³ донет је 1988. године, након чега је више пута мењан и допуњаван. Најважније измене уследиле су након 2001. године, чиме је извршено усаглашавање Устава и Законика, а све у циљу увођења адверзијалног система кривичног поступка.¹⁶⁴

Италијанско законодавство разликује редовни кривични поступак који чине претходна истраживања, претходна истрага, фаза претходног рочишта и фаза суђења, а поред њега и облике алтернативног поступка.¹⁶⁵

Претходни поступак који чине радње претходног истраживања и претходна истрага спроводи државни тужилац. Овај поступак државни тужилац покреће уколико државни тужилац стекне сазнање да постоје основи сумње да је извршено кривично дело, без обзира да ли је том приликом стекао сазнања и о учиниоцу дела. Када је реч о органу који покреће предистражни поступак, односно претходни кривични поступак и основу покретања истог, процесна законодавства Републике Србије и Италије на истоветан начин регулишу ова питања, с обзиром да је у процесном законодавству Србије реч такође о јавном тужиоцу као руководиоцу поступка, а довољан степен сумње за покретање поступка јесу такође основи сумње. Када је реч о самом покретању претходног кривичног поступка, за разлику од решења Законика о кривичном поступку Републике Србије који формализам кривичне пријаве своди на минимум, чак и када се у функцији подносиоца кривичне пријаве јављају државни органи, италијанско законодавство овај сегмент регулише на другачији начин. Наиме, у италијанском законодавству кривична пријава треба да има прописану форму, време подношења, тачно прописане елементе попут навођења битних елемената бића дела, побројане изворе доказа, као и до тада преузете активности.¹⁶⁶

---

¹⁶³ Code of Criminal Procedure DECREE OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC 22 September 1988, no. 447 Approval of the Code of Criminal Procedure. (Official Gazette No. 250 of 24-10-1988 - Suppl. Ordinary no. 92)

¹⁶⁴ А. Бошковић, В. Кулић, Италијански модел предходног кривичног поступка у: Култура полиса, IX, посебно издање 1, 2012. год, Београд, стр. 137-150, стр. 141

¹⁶⁵ Ibid, str. 139

¹⁶⁶ И. Миљуш, М. А. Однос између судске полиције и тужилаштва у Италији и Шпанији, потребе реформе законодавства у: Страни правни живот, стр. 206

Када је реч о државним органима у фази претходног кривичног поступка, поред руководиоца поступка, државног тужиоца, значајну улогу има и правосудна полиција, док се у улози заштитника људских права јавља судија за претходну истрагу.

Државно тужилаштво је интегрални део правосуђа које почива на јединственим начелима сходно уставним гаранцијама, док одлуке овог органа могу бити преиспитане само од стране суда.¹⁶⁷ Сваки тужилац има свој истражни тим, који је дужан да поступа према његовима налозима, овај орган руководи претходним поступком и одлучује о покретању кривичног гоњења.

Правосудна полиција је орган оформљен у циљу ефикасног спровођења циља реформе кривичног поступка, односно тужилачке истраге. Овај орган чине тимови карабињера, државне и финансијске полиције који су придружени државном тужиоцу и означавају се заједничким именом судска или правосудна полиција.¹⁶⁸ Судска полиција поступа по налозима правосудних органа, премда може поступати и по свом нахођењу, док јој је за преузимање неких радњи потребна сагласност или налог правосудног органа.¹⁶⁹ У том погледу постоји разлика између радњи полиције које су оперативног карактера и преузимају се према правилима криминалистике као што је на пример откривање кривичних дела, трагање за починиоцима кривичних дела, мере обезбеђења доказа и делегираних радњи полиције од стране правосудних органа.

Када је реч о односу судске полиције и државног тужиоца, јасно је успостављен хијерархијски однос с обзиром да је судска полиција орган који је формиран како би ивршавао налоге државног тужиоца. Поред тога полиција може преузимати самостално оперативне радње откривања кривичних дела и починиоца, што је једна од основних карактеристика адверзијалног система.¹⁷⁰ Италија је успостављањем оваквог односа два најважнија органа претходне истраге створила институционални оквир за успешно спровођење тужилачке истраге. У Републици Србији је ово питање регулисано на другачији начин, законодавац се определио за корелацију односа два потпуно одвојена органа чије поступање је, између осталог уређено посебним прописима, што резултира

---

¹⁶⁷ Ibid, str.204

¹⁶⁸ И. Илић, 2012, op.cit, стр.343

¹⁶⁹ И. Миљуш, М.А, 2016, op.cit, стр.206

¹⁷⁰ И. Илић, 2012, op.cit, стр.343

дилемом да ли руководство предистражног поступка, односно истраге у рукама јавног тужиоца или полиције.

Када је реч о доказима који су прикупљени у току претходне истраге, они не могу бити коришћени касније у судској фази поступка, већ постају саставни део списка предмета¹⁷¹ и испитују се од стране судије за претходно рочиште. Наиме, након претходне истраге следи фаза претходног рочишта којим руководи судија за претходно рочиште. Судија за претходно рочиште у овој фази преиспитује доказе прикупљене у претходном делу поступка и одлучује да ли предмет може прећи у судски део поступка.¹⁷² Овакво решење италијанског законодавства се такође разликује од решења ЗКП-а Републике Србије с обзиром на решење законодавца да докази прикупљени у предистражном поступку могу бити основ судских одлука.

Закључно, италијански модел претходног кривичног поступка обезбеђује ефикасно спровођење претходног истраживања и претходне истраге, уз јасно назначене положаје државних органа као субјеката поступка, што све заједно доводи до успешности у испуњењу циља реформе процесног законодавства и увођења тужилачког концепта истраге.

---

¹⁷¹ И. Миљун, М.А,2016,op.cit. стр.206

¹⁷² Ibid,стр.207

2. ПРЕДИСТРАЖНИ ПОСТУПАК У НЕМАЧКОЈ

Кривични поступак у Немачкој регулисан је Законом о кривичном поступку (German Code of Criminal Procedure-Strafprozeßordnung – StPO),¹⁷³ који се састоји од осам књига.

Немачка је у складу са већином европских земаља прибегла реформи кривичног процесног законодавства и замени дотадашњег судског концепта истраге тужилачким, што је учинила 09.12.1974.године доношењем Закона о реформи кривичног процесног права, чиме је институт истражног судије у процесном законодавству Немачке у потпуности укинут.¹⁷⁴

У овој држави је, са почетком реформе кривичног законодавства, у циљу заштите лица од незаконитих мера кривичног поступка донет закон Act on Compensation for Punitive Measures (Gesetz betreffend die Entschädigung der im Wiederaufnahmeverfahren freigesprochenen Personen), који у јединственом акту регулише накнаду и за последице незаконите осуде лица и незаконит притвор и друге радње.¹⁷⁵

Извршеном реформом, јавни тужилац постаје руководилац истражног поступка који одлучује о покретању кривичног гоњења лица, као и о подизању оптужнице. Немачко процесно законодавство за разлику, од Италије која разликује две фазе претходног кривичног поступка, што је реч и у процесном законодавству Републике Србије која разликује предистражни и истражни поступак, док не разврстава истрагу на више фаза.

Јавни тужилац је *de jure* господар поступка, овлашћен за издавање налога полицији, што је прописано одредбама Закона о кривичном поступку, међутим у пракси највећи број радњи је заправо у рукама органа полиције. Наиме, полиција поред тога што поступа по налогу тужиоца, одређени број радњи може преузимати самостално као што су радње откривања кривичних дела, утврђивање идентитета лица и слично, док када је реч о доказним радњама полиција може саслушавати сведоке, вештаке и преузимати друге

---

¹⁷³ Code of Criminal Procedure as published on 7 April 1987 (Federal Law Gazette I, p. 1074, 1319), as last amended by Article 2 of the Act of 25 March 2022 (Federal Law Gazette I, p. 571)

¹⁷⁴ С. Бејатовић, Тужилачка истрага као обележје реформи кривичног процесног законодавства земаља региона (криминално политички разлози озакоњења, стање и перспективе у: Тужилачка истрага-регионална кривичнопроцесна законодавства и искуства у примени, Мисија ОЕБС-а у Србији, Београд, 2014. година, стр. 15)

¹⁷⁵ W. Jasinski and K. Kremens, Compensation for Wrongful convictions, a comparative perspective Routledge Contemporary Issues in Criminal Justice and Procedure, 2023, Routledge, str. 26

доказне радње.¹⁷⁶ Положај органа поступка прописан немачким процесним законодавством је сличан положају органа поступка Републике Србије, са тим да је корпус овлашћења којима располаже полиција у Немачкој обимнији у односу на овлашћења овог органа која прописују норме српског процесног законодавства.

Када је реч о саслушању осумњиченог од стране полиције или тужилаштва са циљем обезбеђења законитости и правичности поступка, уведено је право присуства браниоца саслушању осумњиченог, док је још један вид заштите права осумњиченог уведен прописивањем да и саслушање сведока и вештака мора бити извршено уз присуство браниоца осумњиченог, с тога записници о саслушању сведока или вештака сачињени без присуства браниоца не могу бити употребљивани у каснијим фазама поступка.¹⁷⁷ Сагледавајући ове норме које одређују положај осумњиченог лица у немачком процесном законодавству, а при том имајући у виду и чињеницу да процесно законодавство Републике Србије не дозвољава осумњиченом ни његовом браниоцу да пре првог саслушања у предистражном поступку изврше увид у списе предмета, изводи се закључак да је процесни положај осумњиченог у Немачкој повољнији, у смислу благовременог упознавања са свим преузетим радњама у предистражном поступку и кохерентно томе бољој припреми одбране, него у Србији.

Суд се у фази истраге јавља у улози заштитника људских права, односно одобрава све радње којима се задире у људска права и којима се може угрозити остваривање истих, међутим изузетно суд може преузети вршење појединих истражних радњи и то када би њихово преузимање било отежано или онемогућено на главном претресу.¹⁷⁸ Суд ће ове радње одобрити само у случају постојања легитимног циља коме се у конкретном случају тежи и уколико се другим радњама не може постићи исти циљ, што је у складу са праксом Европског суда за људска права.¹⁷⁹

Са друге стране у случају немогућности понављања радње у каснијим фазама поступка, јавни тужилац може издати налог за вршење надзора и снимања телефонских и

---

¹⁷⁶ И. Илић, 2012, *op.cit.*, стр.342

¹⁷⁷ С. Бејатовић, 2014, *op.cit.*, стр.20

¹⁷⁸ *Ibid.*, стр.28

¹⁷⁹ *Buck v. Germany*, 41604/98, 28. april 2005. *Godine*, Европски суд је у овом предмету заузео став да је дошло непотребног задирања у основна права осумњиченог с обзиром да домаће законодавство прописује легитимни циљ и квалификацију дела за вршење мера којима се ограничавају основна људска права.

других разговора, међутим ова наредба ће остати ван снаге уколико у року од три дана не буде конвалидирана од стране судије, слично решење је предвиђено и италијанским процесним законодавством у коме се овако прикупљен доказ не би могао користити у каснијим фазама поступка, док када је реч о процесном законодавству Републике Србије доказ прикупљен у предистражном поступку непоштовањем законских одредби не може бити употребљен у формалном кривичном поступку.

Закључно, у Немачкој велики број радњи у току истраге налази се у рукама полиције, почев од потражних радњи до доказних формалних радњи, чиме руководство јавног тужиоца остаје мртво слово на папиру. Са друге стране овакав вид спровођења истраге је поспешео ефикасност кривичног поступка у целини у односу на раније важећи судски концепт истраге, спречавањем дуплог извођења доказа и другим особеностима тужилачког концепта истраге.¹⁸⁰

---

¹⁸⁰ Lowe-Rosenberg, Die Stoffprozessordnung und das Gerhstverfassungsgesetz, Groskommentar, 23 Auflage, Zweiter Band, Berlin, 1988; C. Roxin, Strafverfahrensrecht, 22 Auflage, München, 2002, стр. 160-169

XII ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Позитивно кривичнопроцесно законодавство у Републици Србији разликује предистражни и кривични поступак. Реч је о два посебна поступка, од којих је један неформалне, а други формалне природе. Овакво поимање поступка у кривичнопроцесном законодавству уследило је након извршене реформе кривичног поступка. Предистражни поступак прописан одредбама важећег ЗКП-а је пандан раније важећем преткривичном поступку према Законику о кривичном поступку из 2001.године.

И у једном и у другом законском дефинисању овог поступка *de jure* руководилац је јавни тужилац. Међутим са реформом кривичног процесног права уведен је тужилачки концепт истраге, којим јавни тужилац постаје руководилац и предистражног и истражног поступка, са повећањем корпуса овлашћења која јавном тужиоцу треба да омогуће да модификује свој положај из пасивног у преткривичном поступку у активни у предистражном и истражном поступку. Овлашћења јавног тужиоца су у односу на претходна решења проширена с обзиром да је сада јавни тужилац овлашћен да покрене дисциплински поступак против органа који не поступи по његовом налогу, поред тога у корпус његових права убраја се и овлашћење преузимања оперативно-тактичких мера и радњи из надлежности полиције. За разлику од италијанског процесног законодавства, које је у циљу ефикасног спровођења реформе, оформило посебан орган судску полицију, ЗКП-а из 2011.године није створио потребан институционални оквир за успешну примену тужилачког концепта истраге. Наиме, *de jure* руководство тужилаштва и *de facto* руководство полиције предистражним поступком последица је необезбеђености тужилаштва, као посебног државног органа стручним кадром оспособљеним за обављање оперативних активности, већ за преузимање ових радњи тужилаштво издаје налоге полицији која располаже свим људским и материјалним ресурсима као посебан орган у саставу Министарства унутрашњих послова. У упоредном законодавству постоје различита решења превазилажења баријере између два посебна органа која приликом преузимања кривичног гоњења лица треба да иступају као један, када је реч о континеталном типу најбољи пример је Италија, којој је слична организација органа у Македонији, док и све већи број европских држава тежи ка увођењу овог типа уређења организације и односа органа у предистрази и истрази.

Предистражни поступак је изузетно комплексан и сложен поступак који је у сталном преплитању између формалног и неформалног поимања радњи које су предмет поступка. Са једне стране реч је о неформалним потражним радњама у рукама полиције, чији је основни циљ откривање кривичних дела, учинилаца и обезбеђивања трагова кривичних дела, док се са друге стране налазе формалне доказне радње чији продукт могу бити докази који ће dospети до главног претреса или чак до пресуде којом се окончава првостепени кривични поступак.

Предистражни поступак мора почивати на принципима правичности и законитости поступка, као и на нечелу контрадикторности с обзиром да овај поступак иако неформални представља институционални амбијент за примену начела и принципа на којима почива редовни кривични поступак. Овај закључак аутор изводи узимајући у обзир чињеницу да се приликом спровођења доказне радње саслушања осумњиченог у предистражном поступку са једне стране налази осумњичено лице као неука страна, док се са друге стране налази државни орган чија је професионална делатност гоњење учинилаца кривичних дела.

Поред начела контрадикторности у предистражном поступку нарочито добијају на значају изузеци од примене начела непосредности прописани чланом 406. ЗКП-а. Из ког разлога аутор изводи закључак да би одступање од извођења доказа на главном претресу (из законом прописаних разлога) и коришћење посредних доказа прикупљених радњама органа гоњења у предистражном поступку било основано и правично, обезбеђивањем присуства браниоца осумњиченог приликом извођења сваке доказне радње, без обзира на врсту и тежину дела које се осумњиченом ставља на терет, по угледу на решења упоредног законодавства, конкретно Немачко законодавство на овај начин тежи обезбеђењу законитости поступка. Други вид обезбеђења законитог и правичног извођења радњи у предистражном поступку може се остварити и обавештавањем осумњиченог о свакој преузетој радњи без одлагања, као и омогућавањем осумњиченом да се и пре првог саслушања упозна са свим доказима које су органи гоњења до тренутка увида у списе прикупили, што би омогућило осумњиченом и његовом браниоцу припремање адекватне одрбане при првом саслушању у предистражном поступку, уместо одбране ћутањем којој често прибегавају. Оваквим поступањима у предистражном поступку, спречавање

дуплирања доказних радњи би поред квантитативног успеха имало и квалитативни успех-законитост и правичност поступка чиме би, посматрано кроз призму реформе процесног законодавства, предистражни поступак поспешио ефикасност кривичног поступка.

XIV ПОПИС КОРИШЋЕНЕ ЛИТЕРАТУРЕ

1. С.Кнежевић, Кривично процесно право: посебни део, Ниш, 2019, Правни факултет, Центар за публикације Правног факултета,
2. С.Кнежевић, Кривично-процесно право: општи део, Ниш, 2015, Правни факултет, Центар за публикације Правног факултета
3. С. Бејатовић, Ефикасност кривичног поступка као међународни стандард и реформа кривичног процесног законодавства Србије (норма и пракса), Правни факултет у Крагујевцу у: Наука, безбедност, полиција, вол.20, бр.2, стр.27-53, 2015 година
4. В. Ђурђић, изградња новог модела кривичног поступка Србије на редефинисаним начелима кривичног поступка, у Зборник „Актуелна питања кривичног законодавства (Нормативни и практични аспекти)“, Српско удружење за кривично правну теорију и праксу, Београд, 2012, стр.74-78
5. И. Дузлевски, Н. Пантелић, Приручник за Кривични поступак, „ЈП Службени гласник“, 2020, Београд,
- 6.3. Ивановић, В. Баић, О. Лаић, Научни приступ анализи прибављања личних доказа у предистражном поступку; у: Тематски зборник радова, Криминалистичко-полицијска академија, 2017, Београд
7. В. Ђурђић, јавно тужилаштво и полиција: изазови тужилачке истраге, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, 2017, Београд
8. А. Бошковић, Р. Рисимовић, Основке карактеристике новог Законика кривичног поступка из 2011. године у: Супротстављање савременом организованом криминалу и тероризму, IV књига, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2012
9. Г. Илић, Предистражни поступак кроз однос јавног тужиоца и полиције и праксу судова у: јавно тужилаштво и полиција: изазови тужилачке истраге, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, 2017, Београд
10. М. Воштинић, Кривична пријава, теоријски и практични аспекти у „Безбедност“: часопис министарства унутрашњих послова РС, Београд, година LXVI/2023
11. М. Шкулић, Кривично процесно право, дванаесто измењено и допуњено издање, Правни факултет у Београду, 2020. год, Београд
12. М. Милошевић, А. Даутбеговић, Кривично процесно право, Факултет за пословне студије и право у Београду, 2014. година, Београд
13. В. Јовић, Делатности органа предистражног поступка и њихов утицај на казнену политику у: Казнена политика као инструмент државне политике на криминалитет, Универзитет у Бања Луци, 11-12. април, 2013. година, Бања Лука
14. С. Бркић, Кривично процесно право II, четврто измењено и допуњено издање, Правни Факултет у Новом Саду, 2016, Нови Сад

15. С. Бркић, Кривично процесно право II, Правни факултет у Новом Саду, 2013.година, Нови Сад
16. Ж.Мирков, Криминалистичка правила о саслушању окривљеног од стране представника полиције или јавног тужилаштва кроз фазе извођења ове доказне радње у Гласник адвокатске коморе Војводине, 2019.год, вол.91, бр.3
- 17.С. Бркић, Т. Бугарски, Кривично процесно право II, Правни факултет у Новом Саду,2021, Нови Сад
- 18.Д. Чворовић, Бесплатна правна помоћ, 2017.година, Београд,
- 19.Ј. Александар, Европска конвенција о људским правима: Коментар,Правни факултет у Београду:Удружење правника Србије,2006.година, Београд,
- 20.Н.Живковић, Обелодањивање доказа у предистражном поступку у: Страни правни живот, год.LXIV, бр.1/2020, Београд, 2020.година
- 21.С. Бејатовић, М. Шкулић, Г.Илић, Приручник за примену Закона о кривичном поступку, удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, 2013.год, Београд
22. И. Илић, Деградација положаја оштећеног у кривичном поступку Србије,у: Правни систем и заштита од дискриминације:Зборник радова.Св.2-Косовска Митровица, 2015.година,Правни факултет,
- 23.З. Павловић, Кривично процесно право II, друго допуњено издање, Универзитет Привредна академија у Новом Саду, 2015, Нови Сад,
24. Р. Лазић, Потражне и доказне радње полиције у предистражном поступку у : Јавно тужилаштво и полиција;Изазови тужилачке истраге, Удржење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије,2017.година, Београд,
- 25.В. Јовић, Делатности органа предистражног поступка и њихов утицај на казнену политику,у: Казнена политика као инструмент државне политике,11-12. април 2014.година,Бања Лука,стр.197-218
- 26.М. Грубач, Кривично процесно право са текстом Законика о кривичном поступку, шесто ажурно издање, Пројурис, Београд, 2015.година
- 27.И. Илић, испитивање чињеничне основе кривичне пресуде, докторска дисертација, Правни факултет у Нишу, 2018.година, Ниш,
- 28.Г.Илић, Предистражни поступак кроз однос јавног тужиоца и полиције и праксу судова у јавно тужилаштво и полиција: Изазови тужилачке истраге,2017.година,Београд
- 29.С. Недић, М. Дедић, Сардња полиције и тужилаштва након почетка примене новог Законика о кривичном поступку, у јавно тужилаштво и полиција; Изазови тужилачке истраге, 2017,Београд

30. И. Илић, Однос полиције и тужилаштва према новом Законику о кривичном поступку у :Култура полиса, година IX, посебно издање 2, 2012.година, Криминалистичко полицијска академија, Београд
31. D. Čvorović, „The public Prosecutor and the Police as Key Stakeholders Pre-Investigate the Investigative Stages of the New Criminal Procedure“, Position and the role of the police in a democratic state, 2013, Belgrade
32. С. Бејатовић, Г. Илић, Ј. Куирски, Т. Мирковић, С. Ненадић, Приручник за примену начела опортунитета кривичног гоњења, Мисија ОЕБС, 2019.година, Београд
33. М. Грубач, отварање истраге према новом Законику у кривичном поступку у: Правни записи, год V, бр.1, Правни факултет Универзитет Union, 2014.година, стр.217-234, стр, Београд
34. А. Бошковић, В. Кулић, Италијански модел претходног кривичног поступка у: Култура полиса, IX, посебно издање 1, 2012.год, Београд, стр.137-150
35. И. Миљуш, М.А, Однос између судске полиције и тужилаштва у Италији и Шпанији, потребе реформе законодавства у Страни правни живот, 2016.година, Београд
36. С. Бејатовић, Тужилачка истрага као обележје реформи кривичног процесног законодавства земаља региона (криминално политички разлози озакоњења, стање и перспективе у: Тужилачка истрага-регионална кривично процесна законодавства и искуства у примени, Мисија ОЕБС-а у Србији, Београд, 2014.година,
37. В. Бељански, В. Делибашић, Ј. Тинтор, Приручник за поступање адвоката у кривичном поступку, Мисија ОЕБС-а у Србији, Београд, 2019.година,
38. Ј. Вујановић Порубовић, Др М. Матић Бошковић, Анализа праксе-сарадња тужилаштва и полиције у Јавно тужилаштво и полиција, изазови тужилачке истраге, 2017, Београд, (стр.84-92)
39. Lowe-Rosenberg, Die Strafprozessordnung und das Gerichtsverfassungsgesetz, GroSkomentar, 23 Auflage, Zweiter Band, Berlin, 1988: C. Roxin, Strafverfahensrecht, 22 Auflage, München, 2002.
40. Smith G., Every complaint matters: Human Rights Commissioner’s opinion concerning independent and effective determination of complaints against the police, International Journal of Law, Crime and Justice 38 59-74, School of Law, University of Manchester, UK, 2010.
41. А. Симоновић, Однос јавног тужиоца и полиције у предистражном поступку и истрази у: Безбедност, Београд, 2018, вол.60, бр.3, стр.167-188
42. W.Pakter, Exclusionary Rules in France, Germany and Italy, 9 Hasting Int’l & Camp.L.Rev.1/1985.

43. S. Valery, Criminalistics strategy and trend in criminalistics, Međunarodni naučni skup „Dani Arčibalda Rajsa“ u: Tematski zbornik radova, 2017, vol. 1, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd
44. W. Jasinski and K. Kremens, Compensation for Wrongful convictions, a comparative perspective Routledge Contemporary Issues in Criminal Justice and Procedure, 2023, Routledge
45. Edmond, G., Specialised Knowledge, eh Exclusionary Discretions and Realiability, UNSW Law Journal 31(1), 2008

XV СУДСКА ПРАКСА

1. *Letellier v. France*, Представка број 12369/86, Пресуда Европског суда за људска права од 26. јун 1991.године
2. *Celejewski v. Poland*, Представка број 17584/04,Пресуда Европског суда за људска права од 4.маја 2006.године
3. *Buck v. Germany*,Представка број 41604/98,Пресуда Европског суда за људска права од 28. април 2005. године
- 4.Одлука Врховног касационог суда Републике Србије број Кзз 533/16 од 25.10.2016.године
5. Одлука Уставног суда Србије бр.Іуз-149-2008, од 28.05.2009.године , у Сл.гласник бр.44-03, 36-06, 50/2009

XVI ОСТАЛА ИСТРАЖИВАЧКА ГРАЂА

1. Законик о кривичном поступку (Sl. glasnik RS", br. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - odluka US i 62/2021 - odluka US)
2. Чл.61 Законика о кривичном поступку из 2001.године („Sl.list SRJ“, br.70/2001 i 68/2002 i „Sl.glasnik RS“br.58/2004,85/2005, 115/2005, 85/2005- dr.zakon, 49/2007, 20/2009-dr.zakon, 72/2009 i 76/2010)
3. Закон о бесплатној правној помоћи („Sl.glasnik RS“, br.87/2018)
4. Закон о полицији („Sl.glasnik RS“, br.6/2016, 24/2018 I 87/2018)
5. Закон о јавном тужилаштву („Sl.glasnik“ br.10/2023)
6. Кривичног законика (Sl. glasnik RS", br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019)
7. Директива ЕУ 2012/13/ЕУ Европског парламента и већа, Службени лист Европске Уније L 142/1,2012.година, тачка.19
8. Закон о ратификацији Европске конвенција за заштиту људских права и основних слобода ("Sl. list SCG - Међународни уговори", br. 9/2003, 5/2005 i 7/2005 - ispr. i "Sl. glasnik RS - Међународни уговори", br. 12/2010 i 10/2015)
9. Code of Criminal Procedure as published on 7 April 1987 (Federal Law Gazette I, p. 1074, 1319), as last amended by Article 2 of the Act of 25 March 2022 (Federal Law Gazette I, p. 571)
10. Code of Criminal Procedure DECREE OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC 22 September 1988 , no. 447 Approval of the Code of Criminal Procedure. (Official Gazette No. 250 of 24-10-1988 - Suppl. Ordinary no. 92)

XVII ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ

1. <https://hudoc.echr.coe.int/> приступљено дана 01.10.2023.год.
2. <https://prav nabaza.paragraf.rs/> приступљено дана 17.10.2023.год.
3. <https://pn2.propisi.net/?di=rp127486&dt=rp&dl=43255> приступљено дана 15.01.2024.год

XVIII SAŽETAK

Предистражни поступак је посебан поступак који претходи кривичном поступку. Границу између предистражног и кривичног поступка чини формални акт јавног тужиоца-наредба о спровођењу истраге, док суштински посматрано преузимање прве доказне радње у предистражном поступку најављује покретање истражног поступка. Комплексност и сложеност овог поступка карактерише више сегмената његовог законског регулисања. Са једне стране реч је о поступку који не отпочиње актом формалне природе за разлику од формалног кривичног поступка, док је са друге стране за покретање овог поступка потребан исти степен вероватноће-основи сумње, као и за покретање редовног кривичног поступка. Однос полиције и тужилаштва као два одвојена органа у предистражном поступку је од кључног значаја за његово успешно спровођење, посматрано кроз призму квантитета и квалитета кривичног поступка, успешна сарадња органа предистражног поступка води повећаној ефикасности кривичног поступка. Аутор ће настојати да, као предмет овог мастер рада, обради предистражни поступак као посебан неформални поступак који претходи кривичном поступку и представља темељ даљих поступања, из ког разлога је на пољу уређености овог питања потребно даље изучавање ради повећања ефикасности кривичног гоњења лица и успешније борбе против криминалитета.

Циљ мастер рада је да укаже на значај предистражног поступка, концизним изучавањем тока предистражног поступка, субјеката који у њему поступају и радњи које се у току предистражног поступка преузимају, за покретање и вођење кривичног поступка кроз теоријску и практичну анализу домаће и упоредноправне легислатуре и праксе

Кључне речи: Предистражни поступак, неформални поступак, јавни тужилац, полиција, докази, ефикасност кривичног поступка.

XIX SUMMARY AND KEY WORDS

„Pre-investigation process“

Pre-investigative proceedings are a special procedure that precedes criminal proceedings. The boundary between pre-investigative and criminal proceedings is constituted by a formal act of the public prosecutor - an order for conducting an investigation, while the essential aspect is the taking of the first evidentiary action in the pre-investigative procedure, signaling the initiation of the investigative procedure. The complexity and intricacy of this procedure are characterized by several segments of its legal regulation. On the one hand, this procedure does not commence with an act of a formal nature, unlike the formal criminal procedure, while on the other hand, the initiation of this procedure requires the same degree of probability - the basis of suspicion, as well as for the initiation of regular criminal proceedings. The relationship between the police and the prosecutor's office as two separate bodies in the pre-investigative procedure is crucial for its successful implementation, considering the quantity and quality of the criminal proceedings, successful cooperation of the pre-investigative bodies leads to increased efficiency of the criminal proceedings. The author will strive to, as the subject of this master's thesis, elaborate on the pre-investigative procedure as a separate informal procedure preceding the criminal procedure and represents the basis for further actions, for which reason further study of this issue is necessary for the purpose of increasing the efficiency of criminal prosecution and more successful fight against crime.

The aim of the master's thesis is to indicate the significance of the pre-investigative procedure, by a concise study of the course of the pre-investigative procedure, the subjects acting in it, and the actions taken in the course of the pre-investigative procedure, for the initiation and conducting of criminal proceedings through theoretical and practical analysis of domestic and comparative legislation and practice.

Keywords: Pre-investigative procedure, informal procedure, public prosecutor, police, evidence, efficiency of criminal proceedings

XX БИОГРАФИЈА АУТОРА

Кандидаткиња Марија Струњаш рођена је 06.марта 1998.године у Нишу. Завршила је основну школу „Свети Сава“ у Нишу и средњу медицинску школу „ Др Миодраг Лазић“, смер фармацеутски техничар.

Правни факултет Универзитета у Нишу уписала је 2017. године, а дипломирала је новембра 2021.године са просечном оценом 9.27. Исте године отпочела је обављање свог приправничког стажа ради полагања правосудног испита у адвокатској канцеларији Љиљане Лазић у Нишу. Октобра месеца 2022.године уписала је мастер студије на Правном факултету у Нишу општи смер, и определила се за ужу кривичноправну научну област.

**ИЗЈАВА О ИСТОВЕТНОСТИ
ШТАМПАНОГ И ЕЛЕКТРОНСКОГ ОБЛИКА МАСТЕР РАДА**

Име и презиме аутора мастер рада: Марија Струњаш, М 005/22-0

Наслов мастер рада: Предистражни поступак

Ментор: Проф.др Иван Илић

Изјављујем да је електронски облик мастер рада у pdf формату истоветан штампаном облику, који сам предао/ла Правном факултету Универзитета у Нишу.

У Нишу, 27.03.2024.године

Потпис аутора

ИЗЈАВА О АУТОРСТВУ И ОДОБРАВАЊУ ОБЈАВЉИВАЊА МАСТЕР РАДА

Изјављујем да је мастер рад, под насловом „Предистражни поступак“ пријављен и одбрањен на Правном факултету Универзитета у Нишу:

- резултат сопственог истраживачког рада;
- да овај мастер рад у целини, нити у деловима, нисам пријављивао/ла на другим факултетима, нити универзитетима;
- да нисам повредио/ла ауторска права, нити злоупотребио/ла интелектуалну својину других лица.

Дозвољавам да се овај мастер рад чува у библиотеци и објави на сајту Правног факултета Универзитета у Нишу, са подацима о датуму одбране и комисији пред којом је рад брањен.

Аутор мастер рада: Марија Струњаш, М 005/22-0

У Нишу 27.03.2024.године

Потпис аутора
